

СЛОВО ЛАПОВУ

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година III, број 9, децембар 2022.

САДРЖАЈ

ТЕМА БРОЈА

Светлост регионалне сарадње – 1, 2. и 3. страна

ПРОЈЕКТИ У КУЛТУРИ

Пројекат „Читалићи“ као добар пример сарадње библиотека са другим субјектима културе – 4, 5, 6. и 7. страна

ИЗДАВАШТВО

Темељи нашег идентитета – 8. и 9. страна

Зашто славимо Нову годину, а не Божић - 9. и 10. страна

ДЕЧЈИ КУТАК

Мали нотар – 11. страна

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Било једном у Л – 12. и 13. страна

БИБЛИОТЕКЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Сеоска библиотека у Бадњевцу – 14. и 15. страна

ЗНАМЕНИТИ ЛАПОВЦИ

Љубомир Јовановић – 16, 17. и 18. страна

ЗА НЕЗАБОРАВ

Посвећени деци и школи – 19. страна

СЛОВО БОЖЈЕ У ЛАПОВУ

Завршени „Дани Свете Петке“ – 20. и 21. страна

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Обележавање Светског дана сећања на жртве саобраћајних незгода – 22. страна

Подстицаји развоју пољопривреде – 23. страна

Учимо сви заједно - 23. страна

СПОРТ

Рукометни клуб „Локомотива“ на свом терену – 24. страна

Игре без граница – 24. страна

СВЕТЛОСТ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

ТЕМА БРОЈА

Фото: Урош Томић

Регионални пројекат „Поруке из прошлости“ који су реализовали Музеј града Зенице као организатор, а НВО Академија друштвених наука из Бијелог Поља и Општинска библиотека „Слово“ из Лапова као партнери, а финансијски подржао Фонд за Западни Балкан, окончан је крајем октобра, након десетомесечних активности.

Библиотечком статистиком нотирано, сабрали смо 300 дана у пројекту, 90 учесника на конкурс за кратку причу, 60 полазника радионица у Лапову, 8 креативних радионица, 3 манифестације које су окупиле све реализаторе програма, преко стотину посетилаца на завршној манифестацији у Лапову и 2 монографске публикације у суиздаваштву. Сасвим довољно за понос и планове у истом смеру.

Ево детаља из завршнице пројекта.

Пројекат „Поруке из прошлости“ је промовисан у галерији бјелопољског Центра за културу 10. октобра. Координатор пројекта за Бијело Поље, Драгић Рабреновић, истакао је да је циљ манифестације, као и самог пројекта, очување и промоција средњовековно - културне баштине.

„Ради се о пројекту који је окупио три државе и три града са циљем да се оствари међународна сарадња, посебно у региону да се подстакне сарадња институција и појединаца, али и да се промовишу културне вриједности, заједничка културна баштина и на неки начин подстакну млади на стваралаштво“, истакао је Рабреновић.

Како је појаснио Рабреновић, тема пројекта су били стећци - средњовековни надгробни споменици сачувани и пронађени на просторима Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске и

Србије, па су тако кроз радионице настале приче, слике и илустрације младих стваралаца, али и афирмисаних уметника.

Посетиоцима су представљене две књиге кратких прича „Поруке из прошлости“. У једној од њих објављено је 27 прича аутора из пет држава. Друга збирка прича „Поруке из прошлости“ – јуниор (ка), садржи 32 приче ученика Црне Горе, БиХ и Србије, а које је оцењивао жири Емина Селимовић из Босне и Херцеговине, Данијела Вулићевић из Србије и Слободан Вукановић из Црне Горе.

Данијела Вулићевић је истакла да је пројекат значајан, како у аспекту повезивања држава Западног Балкана тако и у културном смислу, али и у дружењу учесника. Она је нагласила да се велики број младих укључио и заинтересовао за овај пројекат који је, како је казала, успешно реализован и у Лапову.

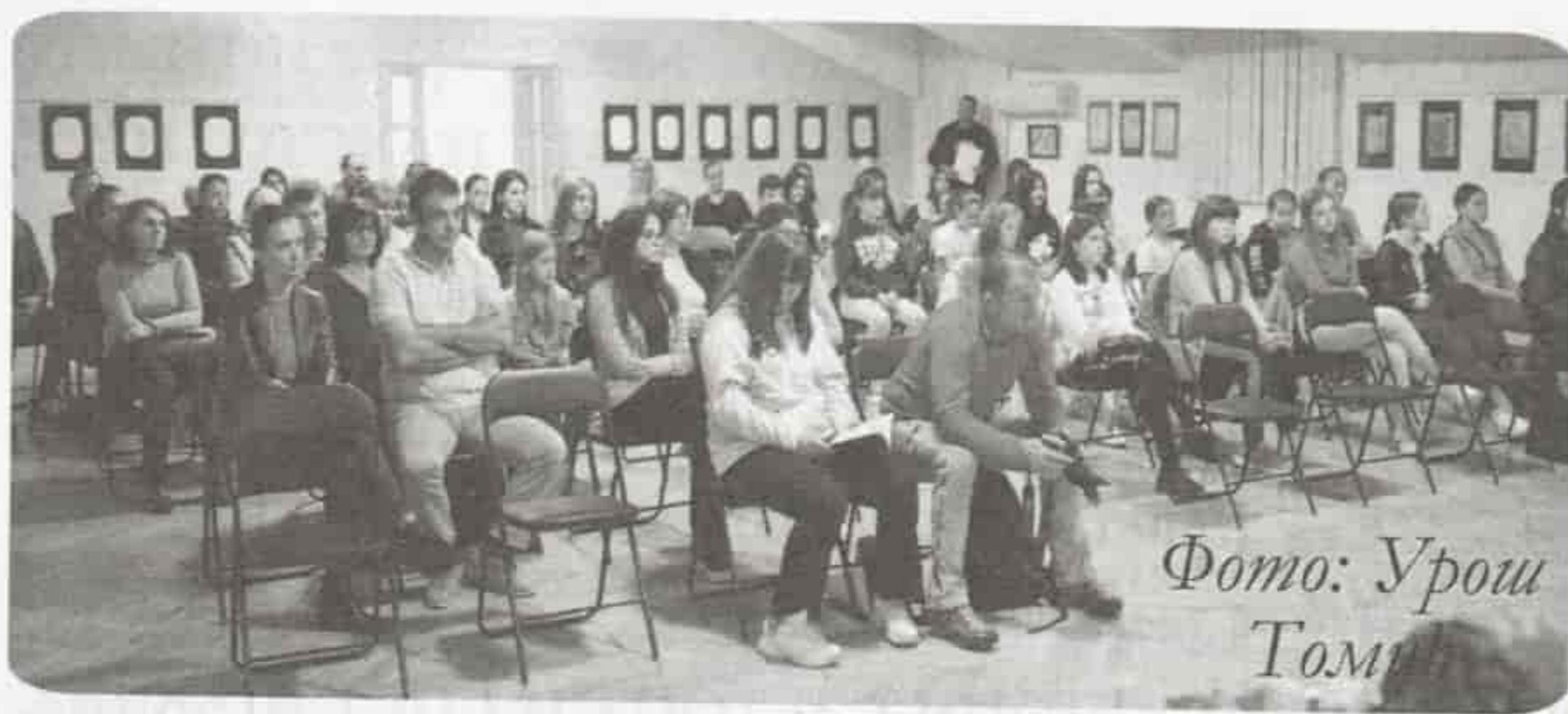
„Ово што сада радимо у оквиру реализације пројекта кроз учешће деце и младих су у ствари праве поруке које ћемо ми из садашњости послати у будућност, тада ће бити поруке из прошлости, али ће заиста бити нешто значајно што смо оставили овој цивилизацији“.

Да кроз овакве и сличне конкурсе, објављивање књига и изложбе, градски Музеј из Зенице више година успешно промовише и баштини културу са ових простора, казао директор те установе Аднадин Јашаревић. Истакао је да се ради пројектима ревитализације баштине.

„Није битно оно што прочитате у историјским књигама, то су чињенице, ако ви ту баштину не живите, а можете да је живите само кроз актуелну савремену умјетност, коју дијелите у свом времену, иначе сва та баштина не вриједи. Јер, шта би за нас Босанце значило Кулин бан па и сам стећак да поново не пишемо приче о њему, дакле да покажемо како ове генерације виде оно што смо баштинили од наших прадедова“, казао је Јашаревић.

Образлажући одлуке жирија Данијела Вулићевић је истакла да књига из пројекта „Поруке из прошлости“ садржи квалитетне приче.

„Ова књига, као и све књиге са фестивала фантастичне књижевности, јасно показују да сада у доба хиперпродукције имамо ауторе које прате, поштују,

негују и труде се да напредују у жанру фантастике и ради се о веома квалитетним причама које су заслужиле да буду објављене," истакла је Вулићевић.

На промоцији је представљена прича црногорског књижевника Марка Вујовића, а представили су се и млади писци из Бијелог Поља чије су се приче нашле у збирци „Поруке из прошлости- јуниор(ка): Ума Мушовић, Тарик Идризовић, Кристина Ракоњац, Магдалена Мацгаљ, Катарина Драговић и Жељана Цмиљанић.

Представљено је више од тридесет ликовних радова насталих на радионицама које су спроведене у сва три града под називом „Папир, камен, стећак“ и „Светлост стећка“, а учесницима из Бијелог Поља су уручене дипломе за успешно учешће у пројекту.

„План је био да добијемо што више стваралаца, како у књижевности, тако и у ликовној умјетности па смо у сва три града имали радионице, а имали смо прилику да погледамо експонате ученика бјелопољских школа који су радили са Владимиром Јелићем. Такође, представљена је и изложба илустрација коју су радили група аутора из Зенице, као и изложба фотографија стећака коју сам ја радио посебно за овај пројекат” истакла је Рабреновић.

Изложени су и цртежи лаповачких основаца, као и скулптуре стећака настале у оквиру пројекта у Лапову, под вођством Сање Микић.

Затим је представљен серијал радио емисија „Поруке из прошлости”. У оквиру пројекта „Поруке из прошлости” на програму Радија Бијело Поље протеклих месец дана представљени су текстови о средњовековним споменицима – стећцима, које је за потребе серијала написао Икбал Цого, историчар из БиХ.

О називу средњовековних надгробних споменика Босне и Херцеговине и региона, истраживањима стећака, пореклу и облицима, бјелопољску публику упознао је аутор, појашњавајући историјски значај као и

значај очувања самих стећака.

„Према подацима Шефика Бешлагича, који је цијели свој живот посветио изучавању стећака, у Црној Гори има око три хиљаде дефинисаних стећака и то на западу у околини Пљеваља и Никшића, док се у БиХ највећа некропола налази се на подручју општине Невесиње са око 500 стећака. Занимљиво је то да се највећа некропола стећака налази у Хрватској, у Далмацији близу ријеке Цетине, гдје је пронађено око 700 стећака.

Представљен је и нови конкурс за књижевну награду за необјављене збирке прича који ће бити расписан у оквиру Регионалног фестивала фантастичне књижевности РЕФЕСТИКОН.

Идејни творац тог фестивала Драгић Рабреновић позвао је писце фантастике из Црне Горе и региона да се и пријаве.

„Из године у годину се трудимо да „Рефестикон“ подигнемо на један виши ниво, па смо одлучили да установимо књижевну награду за необјављену збирку кратких фантастичних прича. Успјели смо да обезбједимо и новчани фонд, а наградићемо три мјеста. Све детаљније информације о пропозицијама и условима ускоро ће бити објављене и на званичним порталима, а ми се надамо великом одзиву”, рекао је Рабреновић.

У наставку су промовисане и манифестације Културног центра „Никола Ђурковић” из Котора. Уредница програма за младе Александра Томовић казала је да током читаве године организују бројне програме у циљу промоције стваралаштва младих, али и њихове едукације о културној баштини. Томовић се посебно осврнула на две, како је сама истакла, кључне манифестације: Зимски которки карневал и Бокељску ноћ.

„Ово су манифестације по којима се Котор годинама препознаје, а ми се надамо да ћемо успјети да организацијом наредних издања привучемо што већи број младих који ће нам се придружити”, казала је Томовић.

У оквиру манифестације „Поруке из прошлости” у Центру за културу промовисано је и наше издање, књига за децу „Прича о змају са Ртња”, аутора Стевана Стефановића. О овом књижевном остварењу, чији ће се примерци наћи и у Народној библиотеци у Биј-

елом Пољу, поред аутора у име издавача говорила је и Данијела Вулићевић. Стефановић је казао да је то прича о змају, те да се нада да се наћи и у рукама младих Бјелопољаца, с обзиром да су и они сами већ писали о овом митолошком бићу. Присутне је упознао са мотивом змаја у српској традицији и митологији. Директорка наше установе истакла је да је ова књига још један начин да деци пружимо крила која су им, поред љубави и пажње, потребна у одрастању. Нагласила је да је књига доживела добар одзив код деце и да је у току овогодишње Дечје недеље представљена 4 пута на радост скоро 300 малишана.

Завршна манифестација регионалног пројекта "Поруке из прошлости" одржана је 28. октобра у Лапову.

Манифестација "Поруке из прошлости" којом је завршен истоимени међународни пројекат посвећен културно-историјским споменицима – стећцима, одржана је у Културно-туристичком центру „Стефан Немања“.

У склопу програма су одржане промоције збирки прича „Поруке из прошлости“ и „Поруке из прошлости јуниор(ка)“, промовисан је Регионални фестивал фантастичне књижевности РЕФЕСТИКОН, отворена је ликовна изложба „Светлост стећка“ на којој су изложени и књижевни радови ученика из Лапова са радионице "Мали нотар", док су приказане, и изложбе илустрација, и слика групе аутора из Зенице и ученика из Бијелог Поља.

Полазницима ликовних и литерарних радионица, ауторима прича и предавачима уручене су захвалнице за учешће у пројекту.

Према речима Данијеле Вулићевић, директорке библиотеке, доказ да је пројекат успешно реализован и да су испуњени циљеви су задовољни млади који су учили о заједничкој прошлости, занимали се за суседима из региона и стварали уметничка дела. „Њихово учешће и заинтересованост за културну баштину, уметност и књижевност су порука које се трудимо да пренесемо“, истакла је Вулићевић.

Аднадин Јашаревић, директор музеја из Зенице, саопштио је да уз подршку Фонда за Западни Балкан већ трећу годину успевају као партнери из три државе да подстакну на стваралаштво истакнуте писце, али и младе из целог

региона.

„Као производ те сарадње добили смо књиге са причама о нашој заједничкој прошлости са циљем јачања сарадње у садашњости“, напоменуо је Јашаревић, додајући да су управо стећци феномен коме се може приступати кроз научна изучавања, али и кроз уметнички приступ и фантастику.

Координатор пројекта за Црну Гору Драгић Рабреновић је похвалио креативност младих који су стварали скулптуре, слике, илустрације из ова три града, али и квалитет прича ученика из око 20 градова.

Подсећајући да је вишефазни пројекат обухватио издаваштво, едукативне радионице, серијал радио емисија и промотивне активности, он је додао да посебно радује када се млади упознају, заинтересују и подстакну да стварају остварења за која могу пронаћи надахнуће у нашем фолклору, традицији и историји.

„Тако су настале и приче са елементима фантастике које укључују и виле и вукодлаке, вампире и змајеве, али приче које нас опомињу и носе поруке и поуке“, рекао је Рабреновић, додајући да у свима ипак побеђује љубав.

Настављајући причу о културном наслеђу и фантастици, присутнима се обратила и Андријана Рабреновић, директорка Локалног јавног емитера Радија Бијело Поље у име организатора поменутог фестивала. Представљајући активности пројекта који се спроводи током целе године, истакла је да су управо млади посебна циљна група којој посвећују пажњу.

„Објавили смо десет тематских збирки, више од 30 фестивалских издања, промовисали све значајне фестивале фантастике из региона, представили неке од најеминентнијих књижевника у Бијелом Пољу, али и даље настојимо да подстакнемо младе из Црне Горе и региона да се баве умјетношћу“, напоменула је директорка радија.

Након обраћања Стевана Стефановића, предавача на књижевним радионицама, изложбу „Светлост стећка“ је отворила Сања Микић, магистар вајарства.

Публику су посебно обрадовали наступи младих учесника у пројекту.

Надамо се да ће ова одлична регионална сарадња бити настављена у наступајућем периоду.

Синиша Голубовић, виши дипл.
библиотекар
Библиотека „Вук Караџић”, Алексинац
sky_allibrary@yahoo.com

ПРОЈЕКАТ „ЧИТАЛИЋИ” КАО ДОБАР ПРИМЕР САРАДЊЕ БИБЛИОТЕКА СА ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА КУЛТУРЕ

*Један остварени сан
2012-2022.*

Фото: Бранимир Вељковић

ПРОЈЕКТИ У КУЛТУРИ

Сажетак:

Циљ рада је представити делатност и активности библиотеке „Вук Караџић“ у Алексинцу кроз Пројекат „Читалићи“. Овај едукативни пројекат служио је повезивању и сарадњи библиотека, школских библиотека, културних центара и научних установа и свакако, развијању читалачких навика код деце школског узраста.

Кључне речи: Библиотека, Основне школе, читање, „Читалићи”, Центри за културу, сарадња

Увод

Писани документи који сведоче о настанку библиотеке у Алексиначком округу бележе да библиотека своје корене вуче од оснивања „Касине” 1866. године, прве читаонице у Алексинцу. Из захтева за

оснивањем читаонице упућеном Алексиначком начелству се види следеће: „Да би се како друштвено стање у погледу образованости и просвете тако и унапређење морално у грађанству овдашњем развити могло, друштво једно од званичника отменијег рода грађана састављено, има у намери Касину у овој вароши отворити...”¹ Јавна библиотека се оснива 1909. године при Учитељској школи у Алексинцу, где са разним трансформацијама и сељењима и данас врши своју улогу. Библиотека „Вук Караџић“ у Алексинцу своје трајање и континуитет у раду потврђује годинама, а последњих 20 година је препозната по посебним активностима, пројектима у интеракцији са корисницима, те бележи „сигурне кораке” на културној мапи града и регије: „Према изнетим чињеницама Алексиначка библиотека је у овом периоду имала великог успеха на плану програмских активности и по питању квантитета и по питању квалитета. Одржаване су манифестације за све узрасте, а Библиотека се позиционирала као главна установа културе у локалној заједници.”²

Програми су пратили основну делатност библиотеке, употпуњавали је и чинили живу спону између корисника, колекција. Посебан акценат је посвећен младим нараштајима. Свесни чињенице да су то будући корисници библиотеке развили смо систем програма како би је приближили и учинили је пријатним местом за боравак и рад. Мноштво промоција дечијих аутора, радионица, наградних темата је било у функцији која је поменута. Без обзира што неки програми имају вишедеценијску традицију, представљају дух неких прошлих времена и даље налазе своје место у плановима рада Установе.

Реализација пројекта „Читалићи”

„Читалачка значка“ је представљала основни вид популаризације књиге код деце млађег школског узраста у СФРЈ. Замишљена као својеврсно тестирање прочитаног штива из задатог програма за сваку годину, окупљала је десетине хиљада школске деце у целој земљи која су се такмичила у читању на школском, општинском, окружном и на крају републичком нивоу. Био је то занимљиви спој деце, књига и њихових аутора. Последња таква манифестација на државном нивоу је одржана 1997. године. Библиотеке су свака

1) Миодраг Спирић, Јелена Митровић, Мирослав Видосављевић, Библиотекарство у Алексинцу и околини од 1866. до 2006 г. (Алексинац : Атеље 63, 2006.г.), 8

2) Добрила Бегенишић [предговор], У: Синиша Голубовић, Програмске активности Библиотеке „Вук Караџић” Алексинац као део библиотечно-информационе делатности (Ниш : Свен, 2020), 3

по свом нахођењу организовале такмичења везана за читалаштво, а заједничка особина таквих програма је била да су локални, неповезани са другим библиотекама, без виших нивоа такмичења и рангирања постигнућа ученика у прочитаном штиву. У том смислу ни наша Установа није била изузетак. У циљу популаризације читалаштва код деце 2007. обновили смо нашу „Читалачку значку“ са ученицима ОШ „Вожд Карађорђе“ у којој је учествовало 57 ученика ове школе. Основни постулати остају исти, уз једну измену да такмичење више није обавезно за све ученике, већ је било на добровољној бази. Сви учесници су добијали захвалнице за учешће у акцији. У периоду од 2007. до 2011. омасовили смо акцију на територији општине Алексинац, која се прилагођавала савременим дешавањима и усклађивала са интересовањима школске деце.

Отворени за нове идеје, остварили смо сарадњу са Мајом Радоман Цветићанин, професорицом српског језика, на чију иницијативу је и настао пројекат „Читалићи“ као вид модификације акције „Читалачка значка“, чиме уносимо потпуно нов наратив и изглед активности и крећемо на пут остварења сна. Маја Радоман Цветићанин о пројекту „Читалићи“ каже: „Програм Читалићи зачео се у души неколицине ентузијаста просветних радника, а развија се сугестијама и искуством великог броја учитеља, наставника, библиотекара, писаца....”

Свесни смо чињенице да деца услед масовне примене других медијалних садржаја све мање читају, што се одражава кроз успех ученика. Дечја одељења библиотека постају све ређе посећена места, колекције мирују. Центри за културу по општинама у Србији све теже развијају дечије програме засноване на писаном материјалу. У прилог таквом стању иде и чињеница да и сами родитељи нису више константна читалачка публика и да својим примером више не могу да утичу на децу.

Пројекат је у свом настанку био усмерен на школе и школске библиотеке, као и општинске библиотеке на чијој територији је реализована активност. Узевши у обзир отпор деце морали смо да променимо приступ. Деца воле да се „креативно изражавају”, воле да поцртавају, допуњују текст. Приметили смо да колективне манифестације више не привлаче пажњу, зато смо се окренули сваком детету појединачно са питањем: „Да ли хоћеш да учествујеш у игри познавања прочитаног?”

Нисмо инсистирали на обавезном

учешћу, све је било на добровољној основи и самој заинтересованости деце за читање. Паралелно са тим активностима радили смо са нашим колегама учитељима, наставницима, школским библиотекарицама у циљу популаризације пројекта. Трновит пут, наша велика ангажованост, разумевање, упорност и стрпљење дали су резултате, па је од настанка пројекта са 57 ученика / учесника Основне школе “Вожд Карађорђе” из Алексинца, пројекат заживио и еволуирао, а број ученика / учесника из земље и иностранства је премашио цифру од 5000. „Елемент необавезности“ и игре је мотивисао децу. Сва су била испоштована, није било победника и побеђених, а за учешће у акцији „Читалићи” свима је уручена захвалница. И како то увек бива, објашњавали смо деци да су сви победници јер су прочитали бар једну књигу више у својим животима.

Радећи са сарадницима у пројекту, уочавали смо правце деловања и у каснијим фазама формирали више циљних група ка којима смо усмерили активност (деца из основних и средњих школа, предшколске установе, допунске школе у дијаспори).

Основне активности пројекта базиране су на:

- Креирању читалачких дневника (креативно изражавање читалачких искустава кроз описивање, сликање, украшавање дневника);
- Тестирању познавања прочитаних књига

Детаљи са јубиларне смотре 2022.

Фото: Бранимир Вељковић

3) <https://citalici.wordpress.com>

(кроз класично тестирање путем теста, отвореног и затвореног типа);

-Организовању стручних скупова на тему читалаштва, познатих књижевних ствараоца како историјских личности, тако и актуелних књижевника.

Акција „Читалићи” се спроводи на више нивоа почевши од школског, преко општинског, до републичког нивоа такмичења. Укључивањем деце из дијаспоре пружена је јединствена прилика да она упознају раскош језика својих предака и уживају у креирању својих читалачких искустава.

У годишњим извештајима о реализацији пројекта „Читалићи“ који су објављивани на сајту пројекта, уочава се развој и раст учесника и сарадника пројекта. На пример, 2013. године учествовало је 11 основних школа из Србије, 2019. чак 100, а ове године седамдесет две школе. Забележено је да је 2018. учествовало 18 основних школа из дијаспоре, а 2019. године 40 школа из Републике Српске. Највише библиотека учествовало је 2018 - 10. За пројекат су све време биле заинтересоване и предшколске установе, као и издавачи. Укупан број учесника кретао се од 960 (2014) до 7869 (2018), ове их је било 7000. Највише учесника на републичким смотрама је награђено 2014. године - 292.

Велики допринос активности „Читалића” дала је ауторка портала за учење српског језика у дијаспори „Словце” Драгана Јовановић Мијатовић.

„Читалићи” су почели да се реализују у Француској, Немачкој, Холандији, Норвешкој и далекој Аустралији.

Након десет година постојања он представља озбиљну активност на културној мапи Србије. Присуство и активност великог броја песника и јавних личности дало нам је потврду да смо на правом путу. Наши песници на смотрама били су: Моша Одаловић, Градимир Стојковић, Дејан Алексић, Милоје Радовић, Елизабета Георгиев, Катарина Јовановић, Бранко Стевановић, Гордана Тимотијевић, Тоде Николетић, Бранислав Јанковић, Александар Јањушевић, Јасминка Петровић, Бојан Љубеновић, Душан Поп Ђурђевић, Виолета Јовић, Власта Ценић, Љиљана Крстић и Светлана Биорац-Матић.

Улога библиотеке као стожера пројекта „Читалићи”

На основу свих до сада изложених чињеница и података запажена је велика улога Библиотеке „Вук Караџић” из Алексинца у пројекту „Читалићи”. Она се може поделити на више праваца од којих

би најзначајнији били: институционални, логистички, финансијски, и фактор повезивања различитих чинилаца у друштвеном и културном животу у циљу реализације пројекта. Проблем читалаштва и читаности је присутан у свакодневном библиотечком пословању. Суочени са констатним падом читалачке публике библиотеке, библиотекари су принуђени да предузимају различите кораке. Није никаква новина да организацијом дечијих програма анимирамо подмладак који би касније могао да прерасте у озбиљну читалачку публику. Кроз поменуте идеје „Читалачке значке” некада и „Читалића” аутора проф. Српског језика Маје Радоман Цвјетићанин сагледавамо могуће правце деловања на дечју популацију. Библиотека као установа културе може са пуним капацитетом у оквиру својих програмских активности институционално да помогне остварење једне такве активности, будући да је повезана и са центрима за културу, школским установама на свим нивоима, као и издавачима и песницима. Веома битан фактор у свему је и финансирање које је код библиотеке као установе културе генерисано кроз примену програмског буџета, што гарантује континуитет одржавања пројектне активности.

Извођење оваквих садржаја, уз неопходну финансијску помоћ, изискује сарадњу свих потребних чинилаца. Чињеница да је овогодишња Републичка Смотра „Читалићи 2022” библиотеку стајала 640000 динара, а да се при том за све остале програме у библиотеци годишње издваја 500000 динара у оквиру годишњег буџета Установе намеће питање: „Шта библиотека добија од толиког улагања?”, обзиром на време у коме увек недостају финансијска средства за културу.

Сви запослени у библиотечкој делатности морају бити свесни да је простор библиотечког деловања и рада како у самој библиотеци, тако и на тргу, улици, пункту, покретној библиотеци. „Издазак изван зидова”, разбијање „калупа” и стереотипа библиотечког рада, искораци су којим ми прилазимо читалачкој публици (у овом случају деци, наставницима, професорима, научним радницима, песницима). Таква врста ангажмана кроз реализацију овог пројекта пружила нам је могућност вишеструке сарадње како на локалном тако и на ширем нивоу, а библиотеку учинила живим местом размене идеја. Сарадња са песницима поред редовних програмских активности отвара нове могућности сарадње у циљу реализовања још бољих програма културе.

Медији као сарадници библиотекама у промоцији пројекта „Читалићи“

Медији представљају моћно пропагандно оружје данас у промоцији културних садржаја. Поред радија, ту су телевизија, кабловски оператери, интернет и друштвене мреже као наставак пређашње поменутих медија. Библиотека је увек била доступна и отворена за сарадњу са медијима, те је своје активности оглашавала путем радио и тв-прилога, доприносећи доброј информисаности корисника библиотечких услуга и становништва у граду и општини. У информисаности становништва првенствено су били заступљени локални медији: ЈНРТВП АЛТ телевизија и радио са локалним гласилом „Алексиначка реч“ (престала са радом 2016. године), Радио Алексинац, лист „Новости југа“, РТВ „Vosphorus“ из Алексинца. У праћење активности пројекта „Читалићи“ укључили су се и медији из Србије и региона: РТВ Параћин - Канал М, РТВ Бор, РТК - Крушевац, Радио Копријан из Дољевца, Радио Београд 1 у оквиру емисије „Добро јутро децо“, РТС - дописништво у Нишу.

О „Читалићима“ су извештавали и портали: „Алексиначке вести“, „Радио Алексинац“, „Зајечарска хроника“, „Genesis project“ из Бања Луке, „Српскаинфо“ из Републике Српске, „Инфоера“ из Ужица. У новије време све већу пажњу и вредност заузимају друштвене мреже, те библиотека отвара своју ФБ страницу (2014) на којој промовише своје активности које укључују и пројекат „Читалићи“. Библиотечке активности промовисане преко друштвених мрежа, преваходно Фејсбука, резултирале су повећањем броја заинтересованих корисника, а временом и заузеле примат када су у питању акције Библиотеке и других чинилаца друштва и културе како у Алексинцу тако и шире.

Закључак

Значај сарадње библиотеке са другим субјектима културе, образовања и науке посматрано на примеру десетогодишње активности пројекта „Читалићи“ је очигледно, потребно и насушно. У жељи да се он настави, на задовољство свих, нажалост, сведоци смо многих рестрикција буџета и активности посебно код нас у култури.

Морамо да направимо својеврсну диверсификацију идеја из културног спектра и да се пригодним програмима уз сарадњу више установа прилагодимо времену у коме се налазимо. Да тежимо ка што правилнијој искоришћености људских, материјалних и техничких ресурса.

Све то ће дати једну квалитетнију слику

програмске понуде установа културе на једном омеђеном простору. Од библиотека то изискује у већем обиму да у својим срединама преузму иницијативу и постану генератор сарадње, дељења идеја и остваривања нових видова културног деловања, а досадашње активности и резултати су посведочили да смо на правом путу.

Литература:

1. Миодраг Спирић, Јелена Митровић, Мирослав Видосављевић. Библиотекарство у Алексинцу и околини од 1866. до 2006. г. Алексинац : Атеље 63, 2006.
2. Синиша Голубовић. Програмске активности Библиотеке „Вук Караџић“ Алексинац као део библиотечко-информационе делатности. Ниш : Свен, 2020.
3. Изводи из Годишњих извештаја „Читалића“ на сајту: <https://citalici.wordpress.com>
4. Документациона архива Библиотеке „Вук Караџић“ у Алексинцу
5. Фејсбук налог Библиотеке „Вук Караџић“ у Алексинцу.

Summary: The aim of the work is to present the activities of the "Vuk Karadzic" library in Aleksinac through the project "Citalici". This educational project served to connect and collaborate libraries, school libraries, cultural centres, scientific institutions and certainly develop reading habits in school-age children.

Keywords: Library, Elementary School, Reading, Cultural Centers, Cooperation .

Фото: Бранимир Вељковић

Данијела Вулићевић

ТЕМЕЉИ НАШЕГ ИДЕНТИТЕТА

ИЗДАВАШТВО

Јереј Стеван Стефановић

ПЕДЕСЕТ ЈЕДНА ЗАСТАВА

Легенда

Општинска библиотека „Слово“

„Након слома Краљевине Србије 1915. године, док су се наша војска, стари краљ, влада, регент и митрополит са народом повлачили преко албанских планина, немачки цар Вилхелм је захтевао од генерала Аугуста фон Мекензена да му преда једну од заробљених српских пуковских застава (сваки пук имао је обавезно своју заставу, а свака чета свог свештеника). Мекензен му је одговорио да за две године ратовања против Краљевине Србије, нису успели да заплене ниједну српску заставу. Пуковских застава је било равно педесет и једна.“

Стеван Стефановић

Пред вама је, драги читаоци, педесет један текст, педесет једна беседа јереја Стевана Стефановића који ове године обележава јубилеј – десет година свештеничке службе у Црквенцу и Дубљу, у свилајначкој општини. Од Лапова га просторно дели Морава, али је већ неколико година успешно укључен у културно-просветну делатност лаповачке библиотеке и месног књижевног клуба, укључујући и регионални про-

јекат за децу и младе. Препознавши значај његовог књижевног и публицистичког рада, Скупштина општине Лапово га је ове године наградила Плакетом са малим грбом.

Књигу су објавиле „Легенда“ из Чачка и Општинска библиотека „Слово“ из Лапова у тиражу од 1000 примерака у едицији „Светиње“. Дизајн корице на којој је фреска „Свети ратници“ из манастира Ресава (Манасија) урадила је Ивана Андрејевић. За техничку припрему књиге била је задужена Зорица Мујковић. Аутор предговора и уредник књиге је Данијела Вулићевић.

Ова обимна књига почиње Стевановом посветом родитељима из које можемо да закључимо да је љубав према Христу, ближњима и отаџбини смисао живота и једини прави пут до Царства Небеског.

Публикација има поднаслов: триптих и подељена је у три циклуса. Први носи наслов „Прстохват богословља“. Основна хришћанска мисао је, по речима аутора, увек педагошка, увек представља корак ка поправљању себе. Непретенциозно, али умно и срчано, аутор ниже беседе о православној вери, литургији, причешћу, посту, великим празницима, истини и заблудама, као што у својој Цркви беседи за време богослужења.

Други циклус је „Овако ми је говорио отац“ и сачињен је од текстова са историјском тематиком који су, као и богословски, објављивани на бројним порталима, па и у часопису „Чудо“ и листу „Слово о Лапову“. Осврнувши се и на светску историју, Стеван говори о битним догађајима из националне историје. У једном од текстова каже: „За мене, познавање наше земље, историје, али и географије, темељ је нашег идентитета.“

Пишући о светим ратницима и свитељима, јунацима и мученицима, одлучујућим биткама и највећим пошастима, аутор нам даје своје виђење великих догађаја поткрепљено знањем и дугим проучавањем.

Збир текстова о актуелностима, уметности, спорту и наукама које Стеванов микросвет испуњавају свакодневно: историји, географији, биологији, астрономији и психологији, носи наслов „Уточишта“. Јасно је да иза свих ових исцрпних текстова, о чијим темама је дубоко промишљао, стоји велики рад и велика љубав, према човечанству и његовим добрим тековинама. А надасве према писаној речи. И књигама. Стоји и

протест према свему оном што је у поменутиим тековинама лоше, неисправно и непотребно.

„Педесет једна застава“ Стевана Стефановића носи поруку истоветну прологу овог текста. Наш идентитет, наши преци и њихово пожртвовање, наш дуг према потомцима, наше су неотуђиве заставе. Као што се литургија, по речима аутора, незавршено завршава, тако је и наша љубав према Христу, ближњима и отаџбини без краја.

За овакво сведочанство и овакав начин осветљавања теологије и историје, за несебичну деобу сазнања, ставова и осећања, и јасну поуку да познајемо само оно што заиста волимо, као уредник ове књиге, изражавам поштовање и дивљење према аутору и његовом делу, и топло га препоручујем.

У наставку прочитајте један од текстова из књиге, актуелан за наш децембарски број.

Стеван Стефановић

ЗАШТО СЛАВИМО НОВУ ГОДИНУ, А НЕ БОЖИЋ

Да бисмо решили проблем, морамо га прво дефинисати, одредити му границе (лат: De finite - одредити крајеве, меће, границе), односно да бисмо дошли до излечења, потребно је да поставимо дијагнозу.

У Србији, чекамо Нову годину, деца нам добијају пакетиће за Нову годину, ми китимо јелку и чекамо Деда Мраза за Нову годину, док читав свет кити јелку и чека Деда Мраза за Божић. И као да живимо у Матриксу, у неком свету искривљене перцепције, нико, апсолутно нико, од културних радника, великих медијских кућа, интелектуалаца, политичара, не примећује овај апсурд. Чак недавно, пре пар година, водитељица уживо пита дописницу наше велике телевизије са националном фреквенцијом из Париза: „Шта Французи добијају на поклон за Нову годину?“, а дописница одговара: „Французи за Божић добијају:“, и нико од гледалаца не примећује да се играмо глувих телефона.

Када кажем да читав свет добија поклоне за Божић, и да чека Деда Мраза и кити јелку за Божић, мислим на Северну

и Јужну Америку, Аустралију, и наравно Европу са Русијом, читав, макар формално, на речима, хришћански свет. Чак се, ове године, и повела прича, да ли помињање Божића у контексту поклона и Деда Мраза вређа припаднике нехришћанских вера. Дакле опет понављам Божића, не Нове године. Код нас у Србији, упорно, сви инсистирају на Деда Мразу који доноси поклоне и долази за Нову годину, а не за Божић.

На енглеском језику се јелка коју ми, традиционално, од Другог светског рата па на овамо, китимо за Нову годину, зове christmas tree = божићно дрво, дакле, не новогодишње, већ божићно.

Обратите пажњу на све филмове са празничном тематиком, који су у Холивуду чешћи од филмова на било коју другу тему, од филма „Умри мушки“ до „Сам у кући“, сви се одвијају у божићној, не у новогодишњој ноћи. И опет, сценографија је иста, јелка и поклони. Лекари и медицинско особље, широм хришћанског света, маскирани у Деда Мразове доносе болесној деци поклоне, погађате, за Бадње вече, уочи Божића, једино код нас за Нову годину.

Почетак одбацивања Божића можемо потражити у одбацивању српског православног монарха, српског православног наратива, самим тим и идентитета, и државотворне идеје, које се десило у току, најпре совјетске, а затим и комунистичке окупације након Другог светског рата. Наши преци су и пре Другог светског рата прихватили идеју кићења јелке, која у православни свет улази преко Петра Великог. Он је јавно китио јелку на тргу у Петровграду, али опет понављам, за Божић, а не за Нову годину.

И када је свет постао глобално село, ми смо прихватили јелку, али не као оно што јелка јесте, божићно дрво, већ као нешто, што мимо осталог света китимо за Нову годину.

И наш бадњак који уносимо, а затим и свечано спаљујемо за Бадње вече, може да се разуме као наше, божићно дрвце.

Након 1945, Нова година постаје нешто што се чека, уместо рођења Богомладенаца, односно, нешто што чекамо уместо рођења Сина Божијег. Укинут је Свети Сава, уместо ђурђевданског измишљен је „Првомајски уранак“, шест дана раније. На први постни дан, 29. новембра, измишљен је празник Дан Републике, и широм српских земаља, наши родитељи и дедови су пекли прасиће и

ћурке, сматрајући ту новотарију традицијом. Биљобер, као и празници које смо пре Другог светског рата прослављали на њивама и пољима, око записа за рођење Светог Јована, постају 7. јули, опет још један измишљени, непостојећи празник.

Комунистички, безбожни идеолози тог накарадног и нама споља наметнутог система, измислили су своје празнике, своје светитеље, имали су своје Свето писмо, чак и своје божанство, потпуно преузевши систем, односно методологију, неког религијског система.

Када је последњи трзај, задња продужена рука тог система и окупације пао, 5. октобра 2000. године, ја сам наивно веровао да ћемо тада, као сав остали свет, почети да славимо Божић, да ће наша деца китити јелку за Божић и чекати Деда Мраза за Божић.

Као и деца у Америци, Енглеској, Француској, Немачкој, Аустралији, скандинавским земљама итд...

Међутим, то се није десило.

Од читавог света можемо да променимо на боље само себе саме.

И мислим да од ове и овакве новогодишње одлуке не можемо направити бољу.

Данас, у савременој Србији, либерали и псеудо-демократе, смешећи се са CNN-ових телевизија, говоре о дочеку Нове године и празничној трпези, опет, са печењем и руском салатом, не схватајући да се тиме управо удаљавају од њима омиљеног западно-европског модела, и везују за своје дедове, комунисте. Јер, западњаци имају божићну, не новогодишњу трпезу. Либерали у Србији су у ствари неокомунисти, често и сами не схватајући то.

Док је у Сједињеним Америчким Државама комунизам законом забрањен, а држава изграђена на протестантској идеологији и моралу. Од Божића, до Дана захвалности.

Неко ће рећи да је читава пометња настала јер западњаци славе Божић пре Нове године, а ми након. С тим што тај неко неће бити у праву, јер и ми славимо Нову годину после Божића. Наиме, календар по коме се води наша Црква, заиста слави Божић 25. децембра, (по новом, григоријанском календару то је 7. јануара), а Нови годину, логично, првог јануара, не 14. По, за Цркву важећем календару, Божић је 25. децембра.

Осим о методологији и наративима,

можемо за крај рећи и пар речи о симболизму, односно о иконографији:

Деда Мраза је измислила „Кока-кола“.

Пре „Кока-коLINE“ кампање, симпатични дебелі декица са поклонима (опет понављам, божићним, не новогодишњим) носио је зелено одело. „Кока-кола“ га облачи у црвено. За западни хришћански свет, Деда Мраз је Santa Claus, односно Свети Никола. Ко ће вам код нас у Србији, преко телевизија са националном фреквенцијом рећи, јавно: „Децо, Деда Мраз је Свети Никола, за цео свет, и он деци доноси поклоне за Божић, а не за Нову годину?“ Вероватно нико никад. Покушавајући да личимо на западњаке, ми смо се и од њих све више удаљили, сваком Новом годином.

Када сам био вероучитељ, на првом часу веронауке у првом разреду, говорио сам деци да Деда Мраз не постоји, разбијајући „Кока-колин“ мит.

Зашто ми је то било важно?

За Божић чекамо рођење Христа. Односно долазак на свет бебе која ће поделити историју света на два дела. Долазак Личности Сина Божијег који постоји одувек, а рођен је те Бадње вечери пре нешто више од 2000 година као човек да би нас спасио од смрти.

Уместо Христа, чекамо неког другог, једна велика корпорација, понудила нам је замену за Христа, искористивши лик Светог Николе.

Ко је то уместо Христа?

Размислите.

Како нам о томе сведочи Свето писмо, уместо Христа наступа антихрист. Деда Мраз кога чекамо уместо да чекамо Христа јесте антихрист, инстант замена за Христа.

Размислите о овоме када погрешно васпитавате своју децу да чекају Деда Мраза који не постоји, умест живог Сина Божијег, Господа Исуса Христа, који стварно постоји..

И још важније, Срби, запамтите: Јелка је божићно дрво, christmas tree, кити се за Божић, не за Нову годину...

Празници су божићни, не новогодишњи.

И Деда Мраз, поклоне не доноси за Нову годину, већ за Божић.

Деда Мразу се деца широм света радују за Божић, једино код нас за Нову годину.

И учите децу, да, иако су добили поклоне за Божић, не чекају Деда Мраза, већ рођење Сина Божијег.

Данијела Вулићевић

МАЛИ НОТАР

Први део

ДЕЧЈИ КУТАК

У оквиру регионалног пројекта „Поруке из прошлости“ у септембру ове године је реализована Књижевна радионица „Мали нотар“ за заинтересоване ученике старијих разреда Основне школе „Светозар Марковић“ из Лапова. Резултат радионице коју су држали писци за децу Стеван Стефановић и Данијела Вулићевић су кратке приче. У овом броју објављујемо две, а остале ћемо објавити у наступајућем периоду.

Никола Петровић

КАКО САМ ПОСТАО НОТАР

Једном давно, још у 1331. години, када је владар Душан постао краљ устао сам и кренуо на посао. Није прошло ни два минута, а већ сам чуо своју жену како се дере: „Радоване, купи мало хлеба кад се будеш враћао!“ Како не бих започео свађу од раног јутра, ја рекох: „У реду, љубави.“

Не радим неки специфичан посао. Обичан сам сељак који ради на туђем имању и једва зарадим да платим порез и купим храну да нахраним своју породицу. Када сам завршио са послом, упутих се ка југу да купим хлеб, без икаквог сазнања да у тим тренуцима краљ Душан са својим трупама напредује ка југу. Док сам у шоку гледао шта се дешава, пришао ми је један војник и рекао: „Пошаљи ово писмо краљу.“ Упитах га шта је у писму, а он ми одговори: „Захтев за мир. Само то. Проширили смо се до града Агринија у Византији. То је довољно да се формира српско царство. „Ја узех оно писмо и одшетах у супротном смеру. Уз пут сам размишљао да ли је војник помислио да сам нотар. Личим мало на нотара, а и он баш добро зарађује.

Свратио сам да купим хлеб и отишао до куће да видим жену и децу. Затим сам продужио на север јер је краљ кренуо тамо да одбрани земљу од непријатељски настројених суседа.

Стража ме је спровела код краља. Пружио сам му писмо. Отворио га је, прочитао га, насмејао се, потапшао ме по леђима и пре него што схватих шта се дешава, пружи ми врећу и рече: „У

тој врећи се налази стотину дуката. Уживај!“

Дошло ми је да га загрлим али се сетих да је он владар а ја сељак, па промуцах: „Хххвала“, и пођох кући.

Сад радим као нотар, и ја, и моја породица смо срећнији него икад.

Ања Јовичић

МАЛИ НОТАР – ТРАГОВИ ПРОШЛОСТИ

Радим на двору Ђурађа Бранковића као нотар, дуг временски период. Сваки дан је био исти. Стално су ми долазили људи са различитим причама, размишљањима, исповестима. Дан је био леп, топао али прича господина који је дошао код мене није била баш таква.

„Неуморно радимо сваког дана. Утврђење расте, а нама снаге понестаје“, рече господин Ђурађ Бранковић уснио је сан у ком му се јавило да треба да сазида престоницу у Смедереву, на Дунаву. Тада су почеле наше муке. Уместо да сам Ђурађ учествује у изградњи престонице, он је то препустио супрузи Ирини. За све у Србији је био тежак период. Нарочито за нас који зидамо тврђаву. Већ две године радимо у тешким мукама. Врши велики притисак на нас. Сваког дана неко изгуби живот, због глади и изнемоглости. Ирина нас тера да стављамо јаја у зидине како би се материјал боље везао. То јој никада нећемо опростити. Како бисмо што пре завршили тврђаву, морали смо да идемо на коњима, да донесемо камен из тврђаве у Раму, из Виминацијума и са Космаја. Коњи, а и ми, посустајемо на том путу. Али што би бринула за нас, када је могла и своју ћерку Мару да да турском султану. Сазидали смо јој на врху куле базен који изгледа као римске терме. Она ужива док се ми мучимо и умиремо од исцрпљености и глади... Назвали смо је проклета Јерина. Када бисмо бар могли да пронађемо благо које је сакрила у тврђави и да га поделимо свом народу.“ Овај намучени господин је овде завршио причу, о његовим и мукама народа.

Нико се не би осећао исто након ове приче. Цео дан сам размишљао о овоме. Да ли је њу толико заслепео положај, богатство? Да ли некад саосећа са људима? Да ли ће платити за своје грехе? Све су то питања која сам себи постављао, док се месечина полако спуштала изнад Смедерева...

БИЛО ЈЕДНОМ У Л.

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Воз никада не стаје у тачно одређено време на станици, али из њега увек на одређени начин излази одређена особа, означићемо је словом Е. Из вагона Е. најпре промоли главу, погледа увек прво лево, из разлога само њој знаних, потом десно, звучно спушта кофер на перон и тек онда и њена стопала нечујно додирују тло. Барем тако обичном посматрачу изгледа: да Е. стопала додирују тло. Ми, посматрачи са искуством, унајмљени од стране специјалних служби за праћење људских осећања, врло добро знамо да Е. не додирује тло. Нарочито не када треба да се сретне са њим. У даљем тексту означићемо га једноставно словом А.

Сусрет Е. и А. има контуре библијске приче, али ништа више од тога. А. чека Е. у свом возу неодређено премештајући своје прсте са волана на дугме за претрагу радио станице. А. прсти имају мирис дувана, о чему ми свакако знамо мање него Е, која би и о укусу дувана могла да нам каже нешто више, али Е. и не зна да ми постојимо. Неискусни посматрачи рекли би да су А. прсти веома нервозни, нервозни готово као срца путника који у последњој секунди пристижу на станицу, али то није тако. А. прсти су срећни. И Е. ће бити срећна када угледа те прсте. Могли бисмо помислити да Е. ништа сем А. прстију и не примећује када се сретну. То никако није истина. Е. примећује много тога корачајући према А. Примећује да град (означићемо га словом Л, не без разлога) сваким њеним наредним доласком постаје све више лавиринтичан. Лавиринтичан, помишља Е, опет слово Л, како ме само прогања. У возу Е. увек прави лептира од папира у боји лаванде. Лето је. Опет Л. „Лети, лавандасти лептиру!“, говори Е. пуштајући лептира кроз прозор. Лептир полети према пољима сунцокрета. С је веома лепо слово, закључује Е. Ми пратимо њена осећања. Слово С семе је засађено у њеном срцу. Видећемо шта ће из њега израсти.

Кроз лавиринт који води до А. возила Е. примећује да што више жури, корак јој се смањује. То је само још један разлог више да престане да корача и да попут свог лептира полети. У тренутку доласка А. возило личи на цвет. А. је давно уочио Е. способност да се по потреби претвара у лептира. Наша служба региструје у његовом стомаку благу стрепњу: Е. то не пада ни на памет, а ни на срце, али А. зна колико лептири могу да живе. Ипак, А. потискује своје празнање, љуби Е. у врат и отвара јој врата.

Даље се они возе на југ, у улицу коју према кодексима наше службе не смемо да откривамо, па ћемо је обележити словом М. Наравно да ово слово нисмо изабрали тек тако, насумице повлачећи азбуку. М је музика коју слушају кад се возе. Музика толико свечана и страшна, као реквијем. Е. је необично весела, неко би рекао наивна, површна, немарна. Ми знамо да Е. прати временску прогнозу. Врло добро зна да после животних прилика наилазе хорде облака без услова да се на њима живи. Врло добро зна да музика свира крај. „Спасићу нас“, саопштава Е. древном моћи прадавних жена, док јој ужарено грло гори, као да је само гротло пакла. И пушта песму поново.

Соба у улици М. обрасла је у маховину. „Ишли смо толико дуго на југ, да бисмо стигли на север“, каже Е. ширећи своја крила по мекој зеленој постељи. А. размишља са које стране да јој приђе, његова крв тутњи попут воза, никад у рикверц, црвен у лицу попут руже коју ниједан лептир неће заобићи, препона врелијих од Е. грла, одлучује се за источну страну. Пре него што постану музика, реквијем из његовог аутомобила, он јој исписује причу на леђима (опет Л). Свака прича је библијска, Е. још увек не поставља сувишна питања, Е. пушта његове прсте да јој урезају слова: Н, О, Б, Ч. Још увек Е. зна решење, иако нема проблема. Кад буде имала проблема, неће знати решење. Али до тога има још читавих пет и четврт вечности.

Е. и А. као музика понајвише подсећају на Ш. О овом уметнику наша служба није овлашћена да даје више

информација, али реч ноктурно је више него довољна да опишемо на шта личе А. прсти у Е. коси која опада налик лишћу у храстовим шумама. У маглама А. очију јасно се види кап смоле. Преко ње А. се везује за Е. и кад њено тело постане сасвим улепљено, тада је већ откуцала трећа вечност. Причињава јој се да види лавандастог лептира у сенкама које прави А. коса. Викнула би лептиру да напусти овај шах у коме мрак матира светлост, али из ње излазе само уздаси, не и глас. Викала би, али нема чиме. Једино најежене длачице по телу указују на опасност у којој се налази. Е. не види своје длачице, ни поре на својој кожи како се шире до димензија кратера, не види ни да су јој се зенице прошириле до пречника оног бунара, из кога ће А. узети воду не да се напоји, већ да се напије.

А. омамљеност шанса је за Е. бег. Наша служба свакако зна – то нам је и посао да знамо – да Е. и не жели да побегне. Спас је лепа реч, ето С и А заједно, сусретнутих, али Е. има осећај за причу, још више за поезију. Е. зна да је поезија исто што и нож у леђа, али траје дуже него реквијем и барем дупло дуже него смрт. Због поезије у причи чије су контуре, понављамо, библијске, али само контуре, Е. не бежи никуд. Остаје да лежи на маховини у облику слова С, без грла и такође видимо (без икаквог осећаја пријатности) без леве дојке.

Овога пута А. постаје запад. Поруку коју за њу исписује на леђима не смемо да преносимо у целости ради поштовања њихове најдубље интимае. Њу не бисмо открили ни Е, кад бисмо је среди. (Јасно је да се то неће ни догодити.) Прсти су били брзи и Е. није испратила значење. Лавиринт се уплео у слово Ж. Требало је наћи излаз из оваквог лавиринта, из оваквог Ж. Уместо тражења излаза, рекли смо да Е. не занима спасење, она је лежала. Мирно па све узбуђеније. Нарочито онда када се А. нашао у линији њених прстију. Његови су, да, имали укус дувана и укус ње саме. Његови се нису на моменте разазнавали од њених. Његови су, дакле, били гране што су

чешљали њену све проређенију косу.

Е. тада види како су А. способности постале увећане, онако како се то дешава сваком ко је вољен. Све више и више, А. је постајао дрво. Разгранаво се у њену косу, затим и у лобању, растао је тако тихо и моћно у њиховом свечаном ћутању, баш као реквијем. Е. испушта уздахе – некада, у прошлости, оној која је дошла након прадавних времена, древне жене су уздисале од рада – Е. не ради ништа, само уздише, А-дрво узима њен угљен-диоксид, и све је више кисеоника око ње. Е. није научила да човека убија оно што га и храни, ако је претерано. Учи то у тренутку кад не може да дише.

Опажа да је оно што јој је личило на лептира у А. коси-крошњи, у ствари врх копља из А. освајачких похода, закачен за његова леђа. Размишља краће него што траје само зачеће бића и прецизно, како то уме онај ко барата оригами-листом, проналази А. срце. Смола тече млазевима по маховини.

Док подносимо овај извештај о последњем сусрету Е. и А. у улици М, о томе нико не зна ништа. Власник стана, извесна Д, отвара широм прозоре ка северу.

О томе извесно не зна ни сам А, док чекајући промоцију своје књиге о лептировима испија пету кафу у оближњем кафеу.

У том тренутку Е. сувише неопрезно излази из воза, нестрпљива да упозна А. Не чује своје срце због кофера што лењо поскакује за њом. Поскакују, помало, и њени бокови. Пада јој на памет да уђе у кофер, као у тајну. Точкићи траљаво нагризају асфалт у А.

„Пупак Балкана”
(Лапово, 2020)

МИЛИЦА ВУЧКОВИЋ (1985) је студије књижевности завршила у Нишу. Докторанд је на Филозофском факултету у Новом Саду на теми о Његошу. Бави се широким спектром послова у сфери књижевности и културе, од којих највише издваја иновативне облике рада са децом и младима, беседе и предавања о Његошу, као и предавања о јапанским писцима и познавање самурајске етике, у склопу проучавања српских и светских ратничких кодекса. Пише есеје, поетску прозу и поезију у прози.

СЕОСКА БИБЛИОТЕКА У БАДЊЕВЦУ

III део

Генерацијама које похађају основну школу на селу, потребно је понудити квалитетан садржај и пружити им могућност да сами подстичу креативност и практичност у раду, као и проходност информација које би побољшале живот и рад на селу. Зато је веома важно очување огранка, као центра културних дешавања за сеоску средину и унапређење рада у складу са потребама новог доба.

Суочавајући се са осцилацијама у броју корисника, приновљене грађе у оквиру књижног фонда, недостатком лица које обавља послове књижничара, огранак заузима посебно место у животу и раду Бадњевчана.

Огранак у Бадњевцу данас

Проблеми са којима се сусрећемо у огранку у Бадњевцу су готово свакодневни. Већ 44 године поменути огранак је користио једну просторију од 40 м² Црквене општине бадњевачке. Проблем мокрог чвора, дотрајалу столарију и санацију крова није било могуће спровести због правно-имовинског питања, јер простор није у власништву Библиотеке.

У току зимских месеци, простор се некада загревао уз помоћ пећи на чврсто гориво, што је било једино решење, јер је свакодневно долазило до прекида напајања електричном енергијом. Неколико година уназад користимо грејалице, али се простор не загрева довољно, због дотрајале столарије. Често се прекида напајање електричном енергијом, посебно ако се укључи више техничких апарата истовремено, због преоптерећења мреже. Тако да се рад свакодневно одвија са сметњама. Више пута дошло је и до паљења грејалица, али већих материјалних штета није било. Фонд библиотеке није био у опасности.

Неадекватни услови за рад нису омели намеру баточинске библиотеке да сачува огранак од затварања што доказује и укупан фонд којим овај огранак располаже, а то је 9 497 књига. Огранак има интернет кутак, а до краја године очекујемо и приступ COBISS3 мрежи,

што ће додатно повећати интересовање корисника, јер ће фонд бити видљив, а претрага потребне литературе лакша.

Како бисмо побољшали услове рада извршен је закуп учитељског стана од 60 м², који припада Основној школи „Свети Сава“. Прилагођавањем простора за потребе наше установе, биће решени вишедеценијски проблеми са испоруком и коришћењем електричне енергије, загревањем простора у току зимских месеци, као и питањем мокрог чвора. Фонд библиотеке добиће бољи распоред, а корисници више простора за рад. У циљу реконструкције простора, наша установа, конкурисала је за финансијску подршку код Турске развојне агенције ТИКА. Пројекат има велики значај за установу, јер ће омогућити корисницима бољи приступ фонду, више простора за рад, више времена проведеног у Библиотеци, посебно ученицима основне школе, која се налази у близини. То је значајан разлог за ефикасније спровођење стручних послова и унапређење рада у складу са потребама новог доба. Пројекат има значај и на локалном и регионалном нивоу, јер је Библиотека основни центар знања и једина може да понуди библиотечно-информационе садржаје, а своју улогу не може обавити ако је њен рад ометан нестанком струје, интернета, грејања, недостатком простора за фонд и читаоницу.

Тежња за очувањем огранака одувек је постојала, јер је библиотека у сеоској средини центар свих дешавања и активности, укључена у све манифестације под покровитељством Оснивача. У складу са повећањем броја корисника и огранак у Бадњевцу ће ширити спектар својих услуга, сарадњу са установама културе и информисања. Основна тежња је осавремењавање рада у огранку у Бадњевцу, чиме ће функционалност огранака бити повећана, што ће додатно привући већи број корисника.

Закључак

Народне књижнице и читаонице у 20. веку извршиле су културни преображај многих села и варошица у нашој земљи. Препорука је била да се у селима отвори књижница са читаоницом, како би се мештани културно просвећивали, окупљали и усвајали нова знања из различитих области. Задатак читаонице је био да код својих чланова развије вољу за читањем, јер је потреба за књигом и образовањем подједнака је и у граду и у селу.

Књижница и читаоница у селу, била је расадник науке и културе. У почетку је била у саставу културно–просветног друштва, основне школе или задруге, финансирана од стране чланова, а касније се развијала у оквиру културних установа, што је био случај и са Народном књижницом и читаоницом у Бадњевцу.

Сагледавајући почетке рада Народне књижнице и читаонице у Бадњевцу, који су са развојем школства захтевали и увећање књижног фонда, мештани су се, схватајући значај образовања и васпитања, борили за њен опстанак и унапређење рада. Захваљујући добровољном залагању мештана и учитеља, књижница се развијала и у тешким годинама, набављајући књиге поклоном, прилагођавајући рад потребама мештана све до формирања огранка 1965. године. У раду огранка у Бадњевцу нарочито можемо истаћи велико залагање Слободана Бабића, који је уређујући и пописујући књижни фонд унапредио рад огранка и укључио мештане у све видове културних дешавања. Развој и ширење огранка наставила је Гордана Братковић, прихватајући све стручне послове које је пратила револуција у развоју интернет мреже. Библиотека је захваљујући информатичкој делатности постала видљива на нивоу државе, па чак и на глобалном, светском нивоу, без обзира на језичке баријере.

Упркос томе што је број корисника смањен последњих година, број услуга је повећан кроз различите активности (радионице, конкурсе и посете аутора за децу) које библиотека организује.

Афирмација завичајних писаца један је од приоритета установе у наредном периоду, као и неговање завичајности у огранку у Бадњевцу. Циљ је подизање свести мештана о нашој општини и неговање богате културне баштине, што постижемо кроз одличну сарадњу са Културним центром „Доситеј Обрадовић“, као и кроз сарадњу са установама из области просвете - вртићем, основном и средњом школом, али и кроз сарадњу са библиотекама у окружењу, посебно са Народном библиотеком „Вук Караџић“, која обавља матичну функцију за шумадијски округ, са Општинском библиотеком „Слово“ из Лапова и Народном библиотеком „Радоје Домановић“ из Раче.

У огранку у Бадњевцу ради један радник, који успева да испоштује све

захтеве корисника. У наредном периоду, планира се још један радник, за рад са децом и младима (који ће водити радионице, предавања, организовати културне догађаје), јер је интересовање деце и младих за различите активности наше установе велико и доприноси већој посећености.

Пројекат реконструкције простора огранка у Бадњевцу даје прилику модернијем представљању библиотеке, као места где су могућа окупљања људи различитог интересовања и потреба, у циљу добијања важних информација, остварења добре едукације, културног, социјалног и друштвеног потврђивања. Покренуће велики број културних догађаја са идејом неговања завичајности, очувања вере, традиције и културе шумадијских села и потребе за усавршавањем стеченог знања.

Разне недаће су пратиле рад Библиотеке у Баточини и огранцима, почев од поплава у којима је уништен један део фонда до неадекватних услова за рад у огранцима (проблем инсталација). Ново време је дало могућности да се захваљујући пројектима створе бољи услови и модернизује рад и у огранцима у којима се чува значајан фонд Библиотеке.

Библиотека је један од темеља културе сваког друштва. Њен циљ је очување културне традиције и неговање лепе речи, као и подизање свести о значају улагања у сопствено знање и информисаност из различитих области.

Опремање децег кутка у Бадњевцу

Фото: Ивана Гавриловић Миладиновић

ЉУБОМИР ЈОВАНОВИЋ (1861 – 1945)

Љубомир Јовановић једна је од значајних личности не само Лапова, већ и Краљевине Србије у последњим деценијама XIX и у другој половини XX века. Родио се у Лапову 1861. године у трговачкој породици. Отац му је био Ранко Јовановић, један од најбогатијих Лаповаца и члан Радикалне странке. Бавио се пољопривредном производњом, трговао је житом, стоком, а поседовао је дућан и механу. Поред тога, давао је новац под интерес и када сељаци не би имали новца да му врате, тужио би их и присвајао би њихову имовину. Као једна од најмоћнијих особа био је дугогодишњи председник општине Лапово.

Љубомир Јовановић, био је супротност свога оца. Као школован човек борио се за права сељака. Похађао је од 1879. до 1882. године Земљоделско-шумарску школу у Пожаревцу, а затим и Мађарску земаљску академију у Алтенбургу. Био је рачунополагач¹ у суду општине Лапово 1888/89. године. Као председник општине Лапово у периоду 1891. до 1893. године са још 15 мештана најзаслужнији је што је Лапово Указом краља Александра Обреновића проглашено за варошицу.

Заједно са још неколико угледних мештана, 3. априла 1899. године основао је прву Земљорадничку задругу у Лапову и постао њен први председник. Задруга ће радити све до 1941. године. Био је један од оснивача и први председник Аграрне банке у Београду.

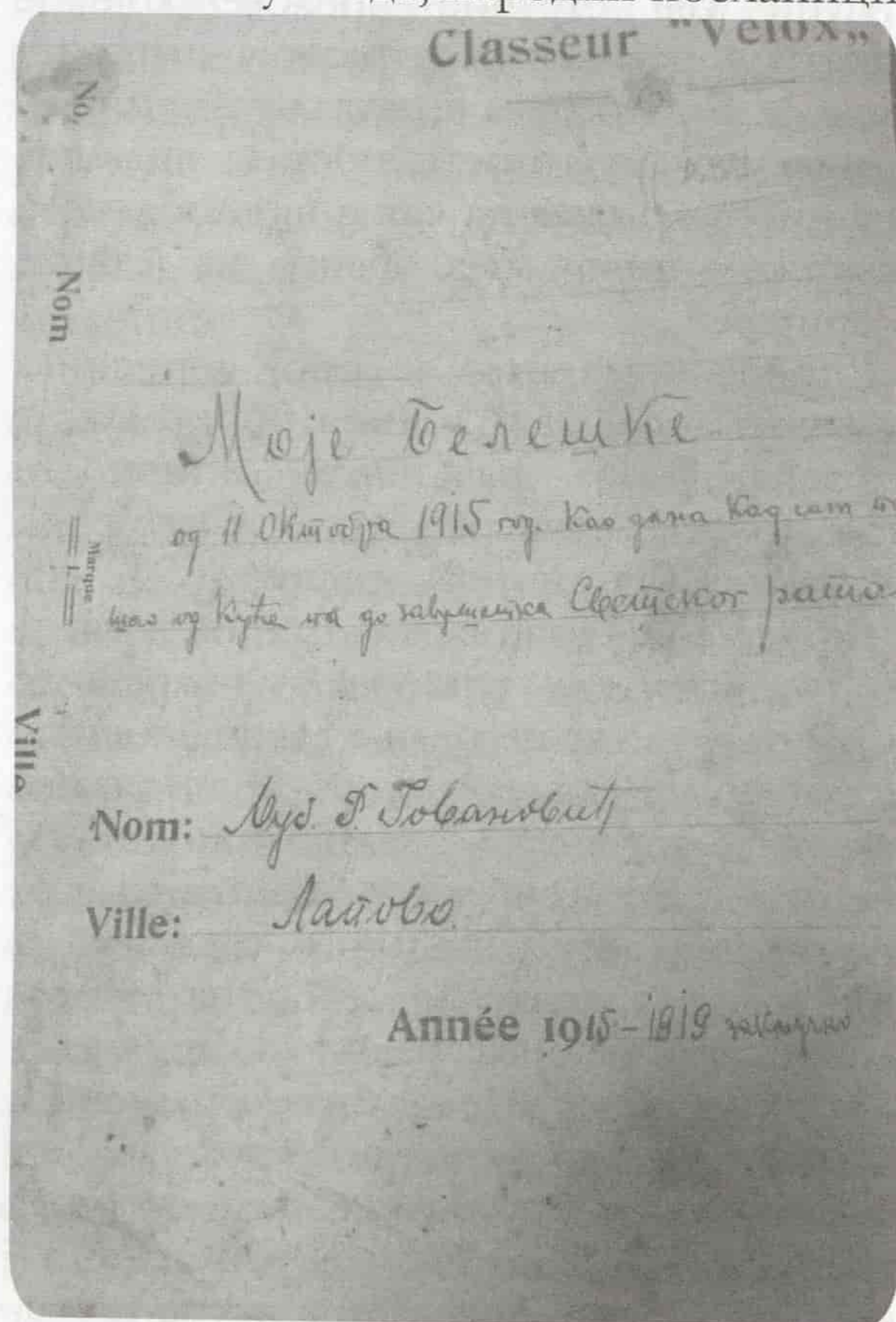
Министар народне привреде одредио га је 1902. године за контролора за откуп свилених мехурака, на станици Лапово. У Лапову ће 1903. године бити основано Прво српско акционарско друштво са основном делатношћу

набавке свилених буба и снабдевања произвођача семеном за производњу свилених буба.

Као члан Радикалне странке оставио је дубоки траг на политичкој сцени Србије. У више наврата био је посланик у Народној скупштини Краљевине Србије. Првог октобра 1906. године изабран је за првог потпредседника Народне скупштине, а два пута (1907. и 1908) био је биран за председника Народне скупштине. Године 1907. поново је биран за председника општине Лапово, а од 1907. до 1912. радио је у Окружном начелству у Крагујевцу.²

На месту народног посланика дочекао је Први светски рат. Цео тај трагични период за српски народ описао је у дневнику који се данас чува у Историјском архиву Шумадије у Крагујевцу. Овај дневник је нарочито важан, јер описује повлачење кроз Србију, Црну Гору и Албанију, али и живот у емиграцији српске политичке елите.

По позиву владе, народни посланици

Прва страница дневника Љубомира Јовановића

Фото: Историјски архив Шумадије

1) Рачунополагач је лице непосредно, одговорно за организацију и руковођење финансијским и материјалним пословањем у органу управе

2) Можда на другом месту

који су са војском и владом избегли у савезничке земље, почели су да се сакупљају на острву Крфу. Када је утврђено да је избегао довољан број народних посланика потребан за несметани рад Скупштине, она је била позвана да настави рад у вароши Крфу указом од 16. јула 1916. који је потписао регент Александар Карађорђевић.

Један од тих посланика био је и Љубомир Јовановић.

Током боравка на Крфу учествовао је у доношењу одлука важних за српски народ који је живео у избеглиштву, али и под окупацијом. Обавештајном бироу на Крфу је послао молбу да се помогне 20 породица из Лапова које су се налазиле у тешком стању, јер су њихови чланови изгинули, интернирани или су се налазили на фронту и о њима није имао ко да брине. Његовим личним инсистирањем поправио се положај српске деце која су се налазила на школовању у Француској. Поред тога, борио се да се деца која се налазе на фронту, а којима је остала само матура, пошаљу на школовање. Као разлог у свом дневнику написао је: „Разлог је тај што смо у овим ратовима остали сасвим без школоване омладине, а она нам је врло потребна у будућој великој Србији, иначе бићемо преплављени са интелигенцијом Хрвата и Словенаца и онда велика Србија неће личити на Србију, већ више на хрватску краљевину“. Својом упорношћу и разговором са министрима просвете и војске, а затим и председником владе Николом Пашићем успео је да своју идеју реализује. Министарски савет донео је одлуку да се сви млади који нису положили матуру пошаљу на школовање, а када положе врате у војску. У свим овим потезима огледа се сва величина Љубомира Јовановића који је имао јасну визију Србије након ослобођења.

Пред сам крај рата у влади коју је формирао Никола Пашић 14. фебруара 1918. године Љубомир Јовановић је изабран за другог потпредседника.

Крајем јуна 1918. године аутомобилом креће у десетодневни обилазак Солу-

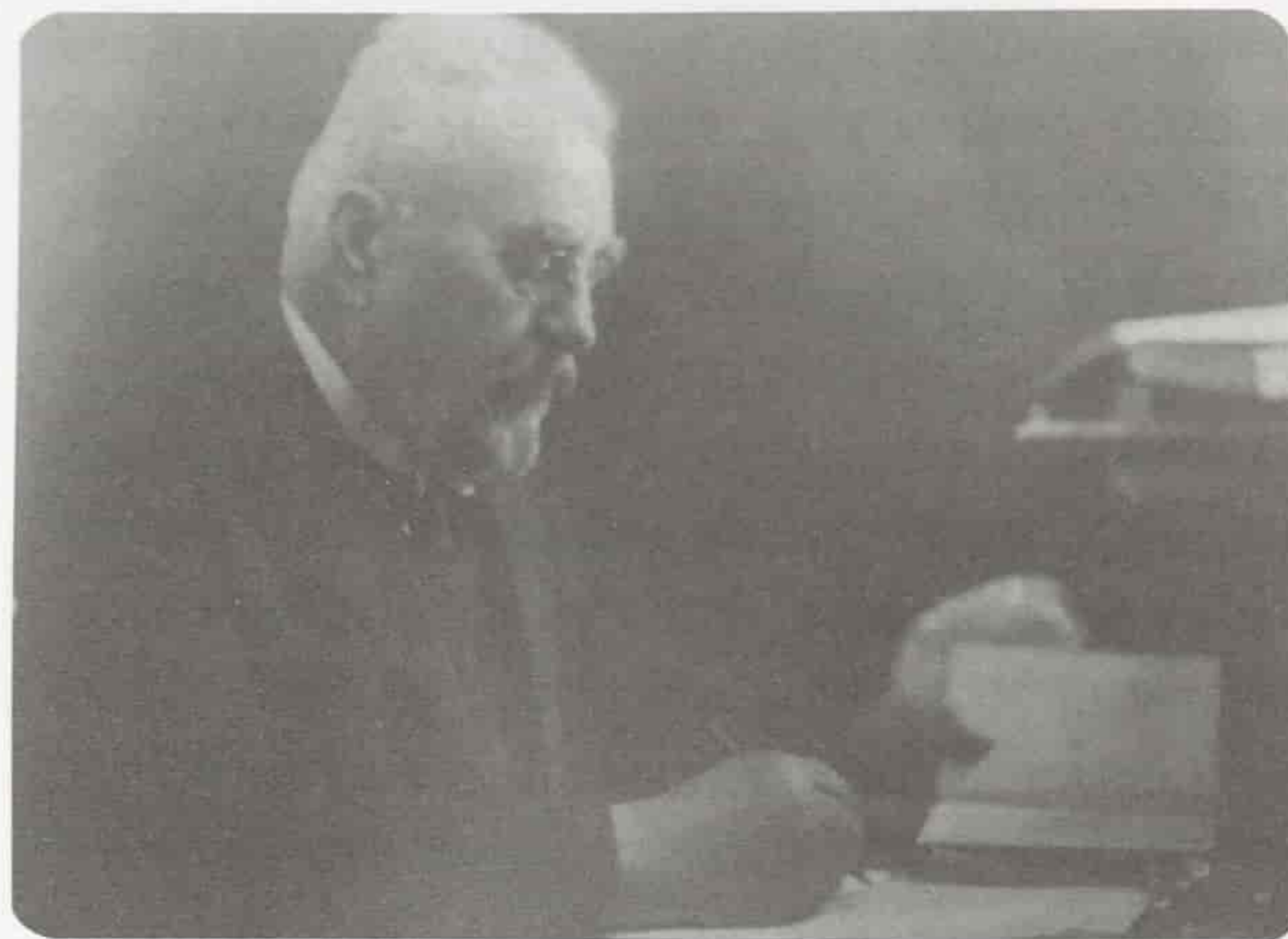

Фото: Историјски архив Шумадија

нског фронта. Ка Лапову је кренуо 23. октобра, а на путу се сусрео са престолонаследником Александром Карађорђевићем који му је јавио да је Лапово ослобођено:

„Ја вам Г. Јовановићу честитам.“

„Не знам на чему, Височанство“

„Овог часа добио сам телефонске извештаје да је наша војска ушла у Лапово. Ви ћете сигурно још сутра пожурити да одете вашима у Лапово, Ваши су слободни.“

Тако је и било. Како се приближавао месту свог рођења, био је све нервознији. Пролазећи кроз Србију увиђао је какву је пустош оставила окупаторска војска. Када је дошао до Рогота између осталог је написао: „Некада најлепша шума у Србији, од храстове, јасенове и брестове шуме данас је пољана, нигде ни трна ни грма све је непријатељ посекао и однео за своје фабрике“.

Кад је стигао у Лапово, угледао је жене и децу који су са букетима и цвећем у рукама дочекивали српске војнике. Свој сусрет са људима описао је овако: „Цвеће и букети са свих страна падају на аутомобил, просто да се погине од букета. Клицање добродошли и узвици „Ено га чика Љуба“ на сваком кораку... Не знам од куда и зашто али и они који ме нису од раније баш радо гледали, сада су се и они тискали и грабили да буду међу првима који ће се са мном поздравити... дођох према авлији и деци. Деца као из једног грла викнуше „оцо!“ Као одговор на њихов узвик оте ми се из грла „децо моја!“ Скочио сам са

аутомобила загрлио децу коју нисам видео равно три године и осам дана. На капији ме сачека жена а пред кућом старији брат Лаза који је за време окупације напустио Београд, дошао у Лапово и ту у мојој кући седео. Сузама радосницама не беше краја, оне нису већ више капале, оне су се лиле из свију очију које су овај сусрет гледале“. Био је запрепашћен стањем у којем му се налазила кућа. Све је било уништено, али је ипак био срећан зато што је затекао живе све чланове породице.

Пре него што је Народна скупштина након ослобођења државе, могла да настави рад у Београду, чин уједињења Срба, Хрвата и Словенаца био је извршен 1. децембра 1918. године. Проглашењем уједињења, престала је законодавна функција свих народних представништава на територији уједињене државе. Та иста судбина чекала је и српску Народну скупштину која је сазвана за 14. децембар у Београду да заврши најважније послове и да из своје средине изабере чланове који ће ући у Привремено народно представништво.

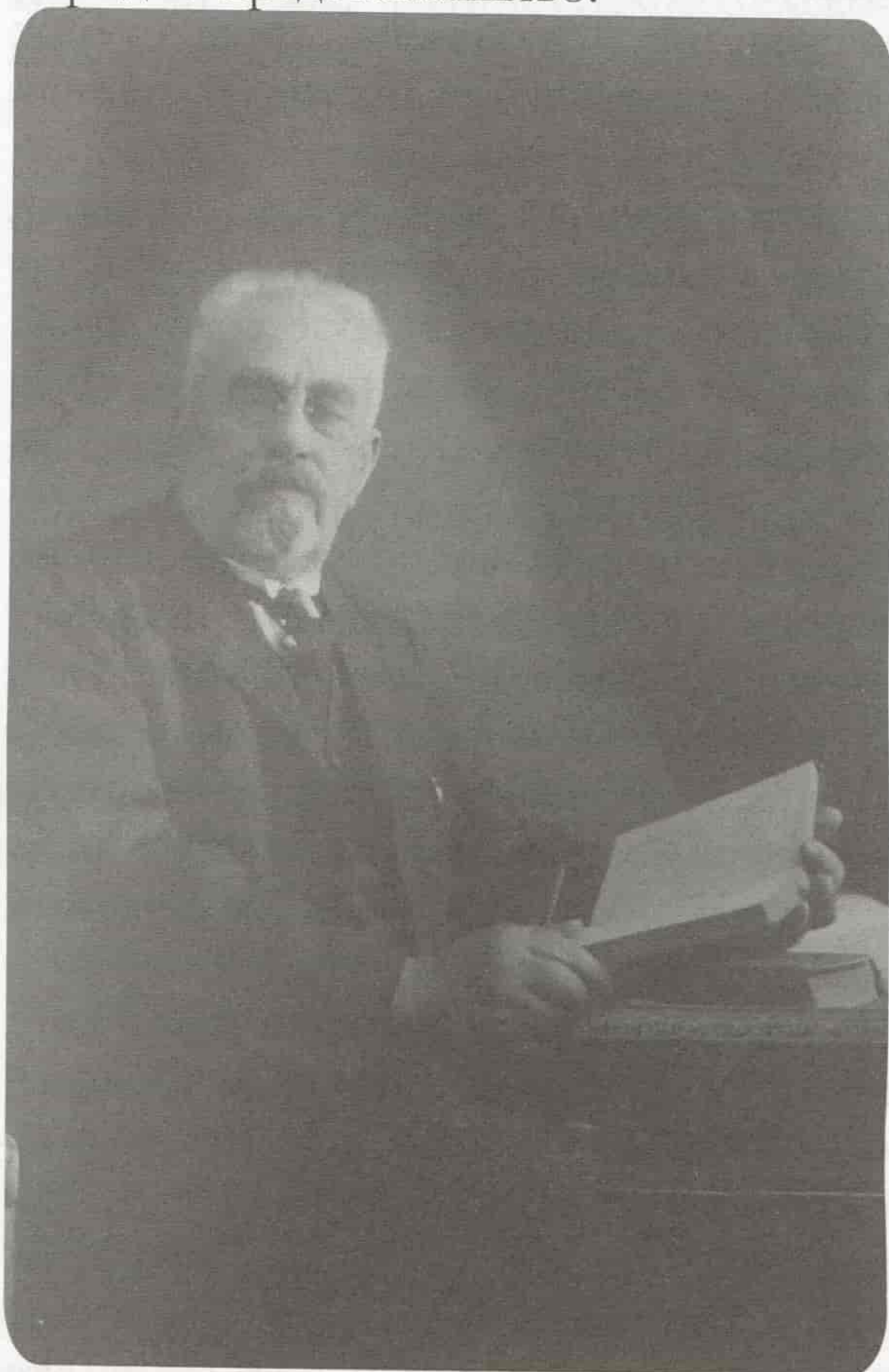

Фото: Историјски архив Шумадија

Првом седницом Народне скупштине у хотелу „Париз“ председавао је први потпредседник Љубомир Јовановић. Он се обратио народним посланицима следећим речима: „Ево дана и ево часа на који се мислило, за који се радило, за које је страдало и за који је живело наше племе... Од сеобе народа, која је можда једина била овако крупан догађај у историји људи, као што је овај рат, ми смо, ми Словенци, Хрвати и Срби, кроз векове носили сви, више или мање, јасну идеју свога уједињења. Све што смо у прошлости имали најбоље и највише у племену, радило је за овај чин, који је данас свршен. Славимо га и радујмо му се. Радујмо му се, иако смо га искупили ужасном ценом. Та цена, то је источена најбоља крв наше земље, то је сатрвена најјача снага њена, то је уништено тециво многих радних поколења пре нас...“ Као председавајући Народном скупштином прогласио је чин Уједињења јужних Словена.

Своје погинуле мештане није заборавио ни након ослобођења. Био је председник одбора за подизање споменика изгинулим Лаповцима. Одбор се састао на Видовдан 1919. године и био је састављен од најистакнутијих представника овога краја. Споменик је подигнут након 15 година, 3. јуна 1934. године. Љубомир Јовановић је пред окупљеним народом између осталог рекао: „Рат нисмо хтели, нисмо кукавички клонули и подлегли, бачену смо рукавицу прихватили, борили смо се, падали и гинули, животе своје давали за слободу свију вас, отишли смо са овог света пуни снаге, да би сте ви могли остати у пуној слободи, да се слободно развијате, привредно и културно напредујете, за поколења учите како треба отаџбину чувати и бранити и за њу слободу давати.“ Овај споменик и данас сведочи о храбрости српских војника и славној прошлости Лапова.

Љубомир Јовановић преминуо је 1945. године у Лапову у осамдесет и четвртој години живота. Оставио је неизбрисиви траг у историји Лапова. Данас у сећање на њега једна улица у Лапову носи његово име.

Јовица Николић

ПОСВЕЋЕНИ ДЕЦИ И ШКОЛИ

- Учитељи којих се наши суграђани
радо сећају -

ЗА НЕЗАБОРАВ

На списку учитељских брачних парова којих се наши суграђани радо сећају нашли су се Чедомир и Љубица Милановић. Чедомир је рођен 1886. у општини Лапово, од оца Јовице и мајке Ђурђије, рекло би се у имућној породици, јер је пописом становништва и имовине 1863. године процењено богатство његовог деде Јована у вредности од 700 до 800 дуката. Основну школу завршио је у Лапову, Нижу гимназију и Учитељску школу у Јагодини. Као учитељ радио је у многим местима Србије, а најдуже у Крагујевцу и Лапову. Био је први управитељ школе „Краљ Петар“, садашње „Ђура Јакшић“ у Крагујевцу. Његова супруга Љубица била је учитељица женске школе после Првог светског рата.

Учитељ Чеда, како су га звали Лаповци, био је управитељ наше школе и председник Друштва Црвеног крста Лапова од 1924. до 1930, као и Крагујевца од 1935. до 1945. Одликован је Орденом Светог Саве. Учесник је балканских ратова и Првог светског рата, и добитник више ратних одликовања и Албанске споменице. Лаповци су пуни хвале за свог учу.

По причању старијих мештана, учитељски брачни пар Милановић несебично је преносио знање и искуство млађим генерацијама. Читав живот посветили су школи и Црвеном крсту Шумадије.

Учитељ Симеун Степић је рођен 1905. у Крагујевцу, од оца Стевана и мајке Данице. Била је то имућна трговачка породица која је учествовала у идејама и раду Светозара Марковића. Његов деда, такође Симеун и брат Риста затварани су од стране полиције. Као имућни Крагујевчани, у време Милоша Обреновића, куповали су и поједине ствари из њихове заоставшине. По завршетку Учитељске школе, службовао је у Македонији, затим у Левчу, Цикоти, Слатини, Лапову и Крагујевцу.

Истражујући архивску грађу, сазнао сам и то да је учитељ Симеун био везан за свој позив и трудио се да ученицима покаже знање и више него што је њихово

годиште захтевало. Скоро сваком ученику знао је име.

За време Другог светског рата, учитељ Симеун био је учитељ у Лапову и секретар Црвеног крста у нашој општини, а после ослобођења био је први секретар НОО Лапово. Био је и директор Основне школе „Краљ Петар“, садашње „Ђура Јакшић“ у Крагујевцу.

Учитељица Надежда Јовановић из Лапова била је велики професионалац у Основној школи „Светозар Марковић“ Лапово и дугогодишњи активиста Црвеног крста, председница ове хуманитарне организације у општини Баточина, регионални делегат Црвеног крста, једном речју, велики хуманиста који не зна да стане, да предахне. Као хумана учитељица добитник је бројних признања од којих издвајамо Златни знак Црвеног крста Србије.

Црвени крст је организовао 1977. године већи број сабирних акција у којима су били активни подмладак и омладина у школама. Прикупљене су књиге, прибор, одећа, обућа. Организована је помоћ старим и изнемоглим лицима, распродаја маркица, значки, писање наградних темата и цртежа. Ученици су били претплаћени на 350 примерака часописа Црвеног крста Србије, а било је преко 3.000 чланова Црвеног крста са плаћеном чланарином, присећа се њен син Милун, познатији као Браца, геометар.

Фото: Архива породице Јовановић

Ћакон Марко Арсенић

ЗАВРШЕНИ „ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ“

СЛОВО БОЖЈЕ У ЛАПОВУ

Преподобна мати Параскева је светитељка коју прославља читава православна васељена. Живела је у десетом веку, али је њена светост коју је стекла живећи свето цео свој живот од Епивата, преко Цариграда до јорданске пустиње превазишла векове и сва времена. Њене молитве за свет, за све људе у свету спасле су многе и спасавају до дана данашњег. Иако је сви православни прослављају, некако је најпоштованија у једном светом троуглу: Србија, Бугарска, Румунија. Међутим, у том троуглу посебно место заузима Србија, а у Србији једно мало место – Лапово, посве специфично, па и по томе што је међу њима најомиљенија и најпоштованија светитељка, Преподобна мати Параскева.

Празновање преподобне мати Параскеве почело је још 26. октобра када је у славу Божију, а у част ове дивне светитељке служено бденије. Бденије су служили: протонамесник Горан Живковић и ыакон Марко Арсенић. Сутрадан је велика сала (која је привремена капела због извођења радова у унутрашњости цркве) била испуњена верним народом до последњег места, а неки су чак и напољу стајали. Свету Литургију су служили: протојереј-ставрофор Србољуб Марковић, протојереј Велибор Јовановић из Вучића, протојереј Миломир Васиљевић из Вишевца, протонамесник Горан Живковић и ыакон Марко Арсенић.

Света Литургија у Лапову на дан Свете Петке подсећа на један велики сабор попут оних великих сабора у Острогу, Лелићу, Ђелијама... Народ Лапова, Баточине и околине испуњава цркву на њен дан. Лаповци су изузетно посвећени овој светитељки и читаво место је слави као своју велику заштитницу и молитвеницу. Литургија није ништа друго него саборовање око Тројичног Бога, светих, анђела, наших покојних и нас једних са другима, а то се на најбољи начин потврђује у Лапову пошто је црква увек пуна народа, а поготову на овај празник. Било је лепо видети сву ту децу, младе и старе који хрле ка својој светињи да се помоле и захвале Богу што им је дао за заштитницу мајку Параскеву. Још једна чињеница показује везаност Лапова за ову светитељку, а то је да су је ставили на свој грб и заставу, јединствено и оригинално сведочанство.

Проповед је произнео отац Миломир најпре благодаривши Богу за Његову

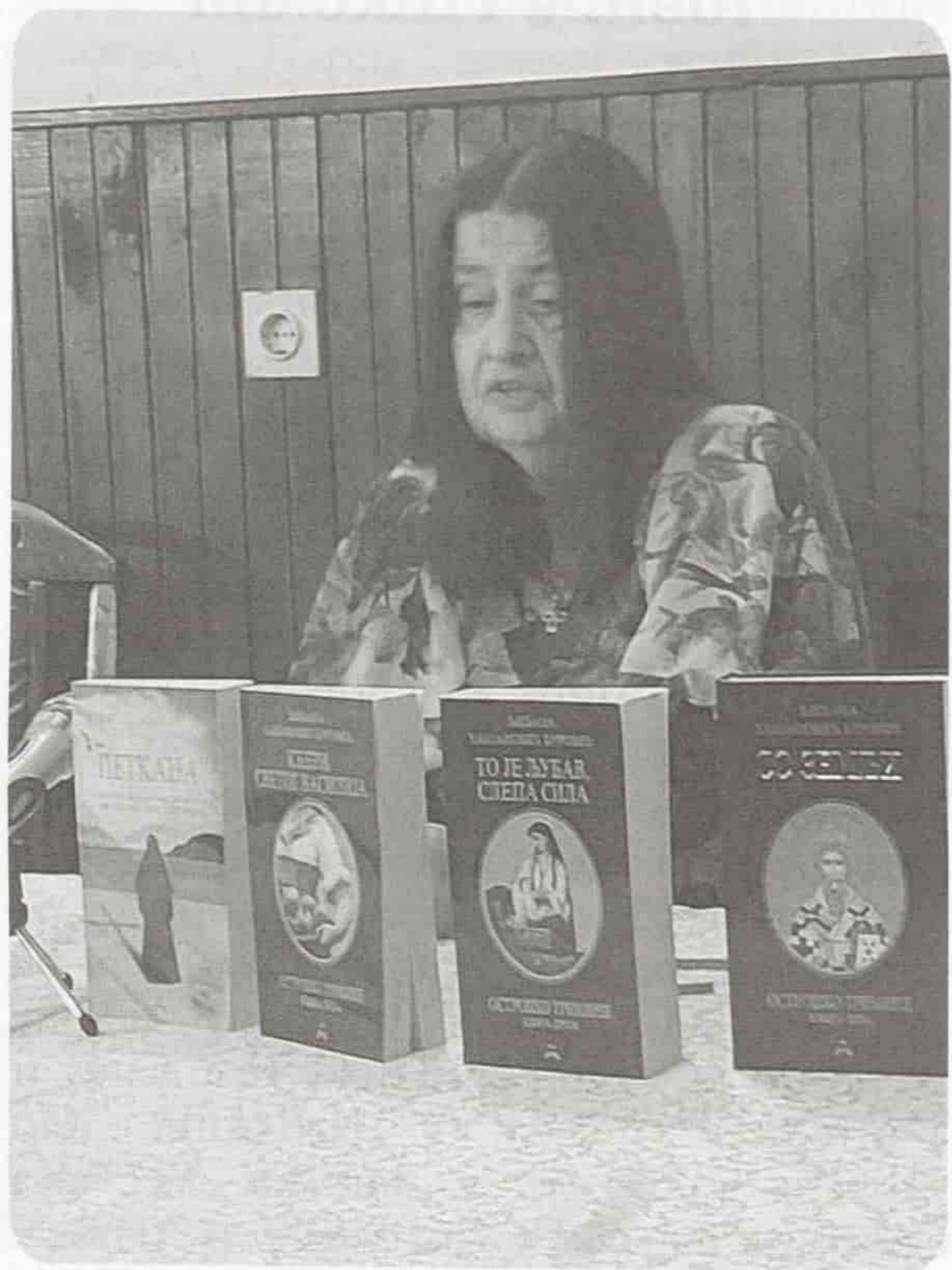

Фото: Марко Арсенић

милост што нам је дао ову светитељку за заштитницу. Захвалио се и народу који је тако много воли и поштује, а онда је у свом слову изнео све што је везано за њен васељенски значај у хришћанству. Говорио је о њеним сузама у пустињи које су као извори на сувом и суровом месту текле четрдесет година за цео свет. Говорио је о њеном молитвеном заступништву за све оне који јој се обрате, па и за оне који јој се не обраћају она им притиче. После проповеди многи народ је приступио Светој Чаши тако запечативши свој долазак охристовљењем на дан Свете Петке.

Годинама уназад црква у сарадњи са Основном школом „Светозар Марковић“ организује литерарни и ликовни конкурс на тему Свете Петке. Ове године тема је била „Света Петка и деца“. Вероучитељ је у сарадњи са учитељицама, наставницима српског језика и наставницом ликовне културе спровео овај конкурс до краја. Ове године такмичење је било у две категорије: прва су били ђаци од првог до четвртог разреда само у ликовном стваралаштву, а друга категорија су били ђаци од петог до осмог разреда у ликовном и литерарном стваралаштву. Тим поводом награђени су:

Прва категорија - ликовни радови:

1. Мила Солунац 3₄
2. Николина Златковић 3₄
3. Маша Спасојевић 1₂

Друга категорија - литерарни радови:

1. Мирја Микић 7₂
2. Теодора Симић 6₂

Друга категорија - ликовни радови:

1. Теодора Симић 6₂
2. Никола Петровић 7₁
3. Александар Којић 6₂

Сви који су тога дана били у цркви могли су да виде победничке радове, а после отпуста пред свим народом победници литерарног конкурса су прочитали своје радове. ЦО Лапово је сву децу наградила пригодним поклонима за њихов труд и рад.

Како се Литургија не завршава речима: у миру изиђимо, тако је и овога пута саборовање настављено за трпезом љубави коју су припремили: господин Слободан Шишковић, одборник наше цркве са породицом и госпођа Јелена Живковић са својом породицом. Тога дана све је било испуњено Богом и његовом светитељком мати Параскевом и то је могао осетити свако ко се нашао само у порти цркве Свете Петке у Лапову.

Осам година за редом у Лапову Света Петка има и своје попразнство, а то су „Дани Свете Петке“ који се обележавају гостовањем еминентних људи из сфере цркве, науке, културе, књижевности, мисионарења и сл.

Ове године 29. октобра гостовао је господин Милан Петровић, доктор биотехничких наука. Човек који иза себе има више од четири стотине научних радова из генетике и биологије. Члан је више научних удружења у Србији и иностранству, а од скоро је и писац. Свима који су

те вечери били на његовом предавању представио се својом књигом „Холограм Творца“ у којој говори о необоривим научним доказима против дарвинизма, експерименталне генетике на људима, против погрешног тумачења палеонтологије. Његова сфера као верујућег човека је Стари завет и научно испитивање стварања света, потопа, див-људи и сл. Све ово је поткрепио у својој књизи „Холограм Творца“.

18. новембра гостовала је наша списатељица Љиљана Хајбановић Ђуровић и тим поводом одржала је незаборавно књижевно вече. За њено гостовање се тражила столица више. Књижевница Љиљана је најчитанији и најтиражнији писац у Србији још од 1996. године. Њено гостовање је било претворено у топле разговоре о ликовима из њених романа. Говорила је и о филму који је снимљен по њеном роману „Петкана“ - „Крст у пуститињи“, а који је ових дана премашио гледаност од 80000 људи за месец дана. Било је импозантно видети како после књижевне вечери људи купују по неколико њених различитих романа, решени да се лично упознају са духовно-историјском тематиком којом се она бави. Њеним гостовањем завршени су „Дани Свете Петке“ са надом да нам следећи буду још успешнији.

Фото: Марко Арсенић

Милица Станковић

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ СВЕТСКОГ ДАНА СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА

Фото: Урош Томић

Поводом Светског дана сећања на жртве саобраћајних незгода, који се традиционално обележава треће недеље у новембру сваке године, Савет за координацију послова безбедности саобраћаја на подручју општине Лапово је у дворишту Средње школе Лапово, у сарадњи са Ватрогасно-спасилачком бригадом Крагујевац, Добровољним ватрогасним друштвом „Лапово“ и Домом здравља организовао тактичко-показну вежбу едукативног карактера, за ученике Средње школе и ученике завршне године Основне школе „Светозар Марковић“.

Поред тога што су се млади кроз ову вежбу упознали са начином деловања ових установа у случајевима саобраћајних незгода и опремом којом располажу, акценат је стављен на безбедно понашање учесника у саобраћају као превенцију.

Милица Станковић

ПОДСТИЦАЈИ РАЗВОЈУ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Бесповратна испорука
меркантилног кукуруза

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је 11. новембра

2022. године расписало Јавни позив за бесповратну испоруку до 15000т меркантилног кукуруза као помоћ узгајивачима млечних крава, а на основу Закључка Владе. Влада се овим Закључком сагласила да Републичка дирекција за робне резерве изврши бесповратну испоруку кукуруза у циљу упућивања помоћи узгајивачима млечних крава.

На територији општине Лапово регистровано је 400 пољопривредних газдинстава. Статистички подаци показују да је традиционално, територија општине Лапово одувек била позната по сточарској производњи, пре свега због квалитетног земљишта за производњу сточне хране и доброг расног састава сточног фонда.

Са територије општине Лапово пријавило се 20 узгајивача млечних крава.

Након валидације прелиминарних резултата од стране Министарства и Дирекције, у децембру ће бити формирана коначна листа крајњих корисника, а затим ће се извршити и подела расположивих количина кукуруза.

Субвенционисана додела заштитних рамова за употребљавани трактор

На основу Уредбе о условима и начину спровођења субвенционисане доделе заштитних рамова за употребљавани трактор („Службени гласник РС” број 107/22) Владе Републике Србије, Агенција за безбедност саобраћаја је 7. новембра 2022. године објавила Јавни позив за субвенционисану доделу заштитног рама за употребљавани трактор, а у циљу смањења броја страдалих услед превртања трактора без заштитног рама.

Субвенционисана додела заштитних рамова врши физичким и правним лицима која испуњавају услове прописане Уредбом, за следеће моделе и типове трактора: ИМТ 533, ИМТ 539, ИМТ 540, ИМТ 542 и ИМТ 549. Пријаве за доделу заштитних рамова отворене су до 25. децембра 2022. године.

Поред постојеће, традиционалне поделе ротационих светала свим носиоцима регистрованих пољопривредних газдинстава који поседују трактор, Савет за безбедност саобраћаја ће спровести и ову меру подршке пољопривредницима.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја у 2022. години на подручју општине Лапово.

Општинска управа општине Лапово је у новембру расписала Јавни позив за остваривање права на подстицаје по Програму мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја у 2022. години на подручју општине Лапово. Крајњи корисници ових подстицаја су физичка лица (индивидуални пољопривредни произвођачи) – носиоци регистрованих породичних пољопривредних газдинстава

Аплицирањем на Јавни позив може се унапредити развој различитих грана пољопривреде. Инвестиције за које се могу остварити подстицаји:

- машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови блендери/мешалице за припрему сточне хране и појилице);
- набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја;
- подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака хмеља и винове лозе;
- подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада;
- машине за допунску обраду земљишта;
- машине за заштиту биља;
- машине, уређаји и опрема за наводњавање усева;
- набавка опреме за пчеларство.

Крајњи рок за подношење пријава на Јавни позив је 16.12.2022. године.

Данијела Вулићевић

УЧИМО СВИ ЗАЈЕДНО

Пројекат „Учимо сви заједно” који реализују Министарство просвете, науке и технолошког развоја и УНИЦЕФ у Србији, уз подршку Делегације Европске уније, има за циљ да подстакне и допринесе даљем унапређивању инклузивног образовања у Републици Србији, делујући вишеслојно на све његове аспекте.

У оквиру пројекта, развијен је интензиван и модеран програм јачања капацитета свих интерресорних комисија у Србији, који покрива различите али кључне теме за примену принципа инклузивног образовања приликом процене потреба деце за додатном подршком. Обука је заснована на принципима ИО, недискриминације и правима детета, и спроводе је искусни тренери, у организацији Центра за социјалну политику. Кроз иновативне облике учења, чланови интерресорних комисија ће стећи додатна искуства и компетенције, које ће допринети унапређењу приступа за процену потреба за додатном образовном подршком, посебно у односу на децу и ученике којима је, из различитих разлога, потребна интензивнија подршка за укључивање у квалитетно инклузивно образовање.

Тродневној обуци организованој у Крагујевцу од 7. до 9. децембра 2022. за чланове интерресорних комисија из општина Шумадијског округа, али и из Чајетине и Горњег Милановца, присуствовали су и чланови лаповачке: Ивана Арсић, Драгана Голубовић Преших, Радојка Раденковић и Данијела Вулићевић.

Фото: Архива пројекта

Милица Станковић

РУКОМЕТНИ КЛУБ „ЛОКОМОТИВА“ НА СВОМ ТЕРЕНУ

СПОРТ

Након 70 година од оснивања, Рукометни клуб „Локомотива“ из Лапова је у септембру ове године сезону такмичења први пут започео

на свом терену, у потпуно реконструисаној школско – спортској хали у Лапову, на опште задовољство наших рукометаша, али и љубитеља спорта, који су их верно бодрили са трибина све до последње утакмице.

Утакмицом којом је окончана полу-сезона, „Локомотива“ је освојила 7. место, а наставак такмичења можемо очекивати на пролеће 2023. године.

Фото: Урош Томић

Милица Станковић

ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

У сарадњи Спортског савеза општине Лапово и Удружења за децу и младе „Окулар“ из Ћићевца, у новоотвореној школско-спортској хали у Лапову организоване су „Игре без граница“ за ученике млађих разреда Основне школе „Светозар Марковић“.

У „Играма без граница“ учешће је узело око 60 малишана, такмичећи се у различитим категоријама на полигону прилагођеном свој деци, а подршка учитеља, родитеља, другова и другарица са трибина није изостала.

По окончању такмичења, свим учесницима додељене су медаље и захвалнице, како би акценат био стављен на важност коју спорт има у одрастању и на здраве навике које треба неговати.

Удружење „Окулар“, које већ другу годину за редом сарађује са Општином Лапово, спроводећи различите активности међу младима, има

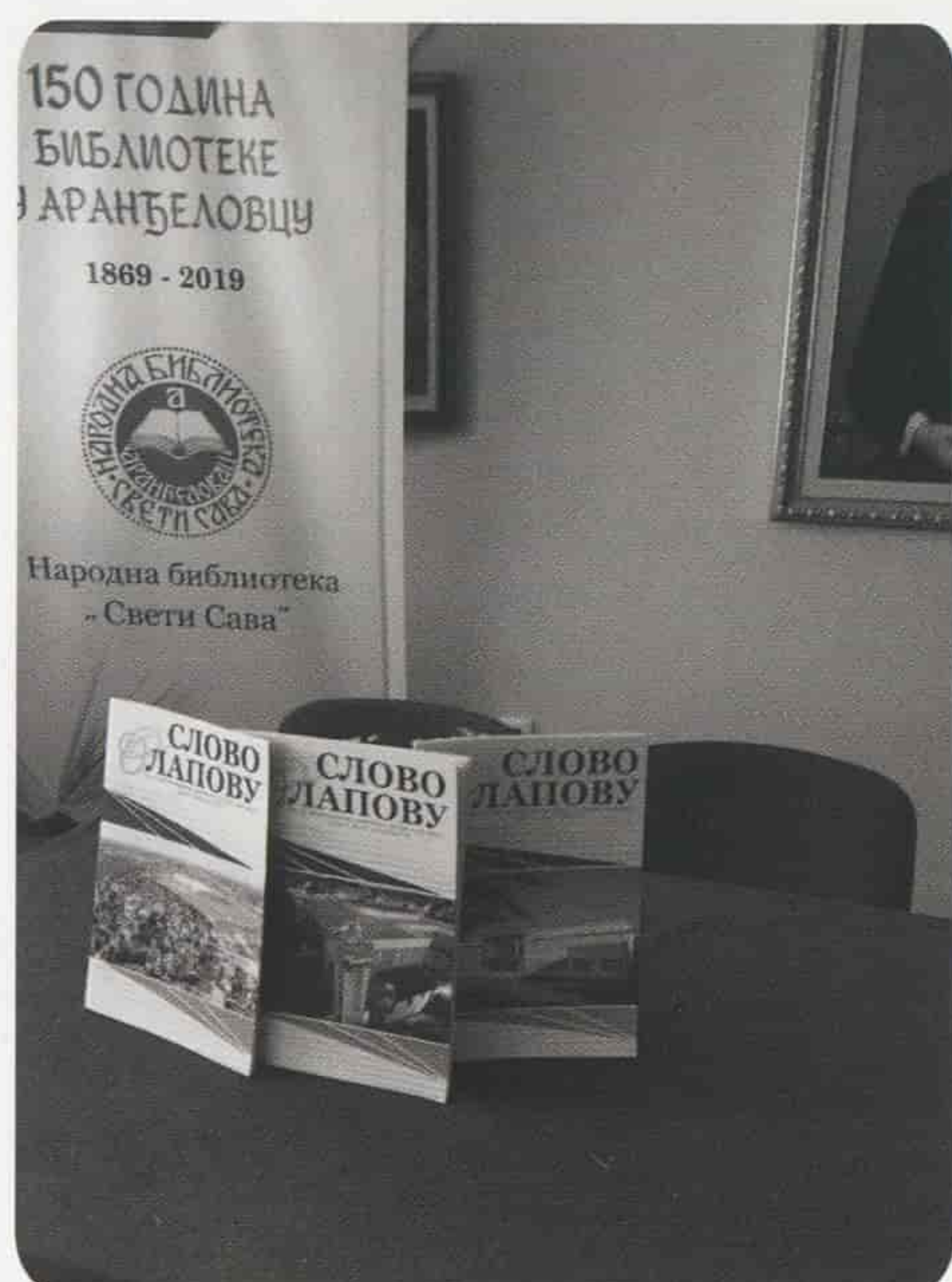
већ устаљену праксу организовања спортских активности за децу и младе, па је новоотворена хала ове године пружила идеалне услове за реализацију истих.

Спортски савез општине Лапово је са „Окуларом“ потписао Меморандум о сарадњи, чиме је створена основа за наставак сарадње и одвијање још много лепих спортских догађаја.

Фото: Урош Томић

Слово Аранђеловчана о „Слову“ „Мали нису мали, само тако изгледају“

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност „Слово о Лапову“ Општинске библиотеке „Слово“ од првог броја пружа увид у живот града у срцу Шумадије. Већ две године, кроз четири броја у календарском рачунању времена, читаоци добијају слику о актуелностима и областима којима је лист намењен. Редакција је препознала, препознаје и излази у сусрет потребама својих суграђана, али и мештана околних места, који преко овог гласила долазе до информација. Добро осмишљен садржај покрива сваки сегмент друштва и приближава га сваком читаоцу. У овом листу сусрећу се култура, привреда, туризам, спорт, традиција, духовност, књижевност, природа и све оно што чини свакодневни живот једног човека.

Поред стручних сазнања из области библиотекарства, Лаповчани су у прилици да се упознају и са историјатом своје библиотеке, као и оних у окружењу. Сећање на великане српске књижевности драгоцено је како за ђаке, тако и за љубитеље књижевности. Време које незаустављиво пролази, делимично је укроћено између корица овог листа, јер све што није забележено као да се није ни десило. На овај начин, издавач испуњава и своју културну и духовну улогу да забележи, истакне, подсети и сачува.

Народна библиотека „Свети Сава“
Аранђеловац

Слово о Лапову: лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година III, број 9, децембар 2022.

ISSN 2738-1056

UDC 02+82

Издаје 4 пута годишње;

Издавач: Општинска библиотека „Слово“, Његошева ба, Лапово;

За издавача: Данијела Вулићевић;

Телефон: 034 6852198;

E-mail: biblioteka-slovo@hotmail.com;

Уредник: Данијела Вулићевић;

Помоћник уредника: Стеван Стефановић; Редакција: Марко Станојевић, Јовица Николић,

Милица Станковић, Горан Живковић, Александар Ђорђевић, Владимир Којанић,

Зоран Станојевић, Ивана Андрејевић, Дејан Петровић, Слаћан Станисављевић,

Надица Милетић и Зоран Солунац;

Коректура: Данијела Вулићевић и Сања Станисављевић;

Дизајн корице: Ивана Андрејевић;

Фотографија на корици: Зоран Станојевић;

Техничка припрема: Зорица Мујковић;

Штампа: Колор Прес, Лапово;

Тираж: 200 примерака

ЈЕДИНА БРАЗДА

*„Турци се боре за господство,
а Срби да дану душом.”*
Карађорђе

У мирису лаповачког хлеба
У бакиним цветним марамама у Пиносави
У оном птичјем милозвучју у Адровцу
У Слову Божјем у Вишевцу
Што просијава кроз праскозорје
И испраћа дан у сутон,
Преко крошњи твоје етно-куће
У свим селима до Тополе
Преко ораница и Јасенице,
Па све до Орашца,
Све до темеља наше државности,
Пронеси се љубав према бразди
Понос српски и србијански
Пркос људски и слободарски.
Сви смо Карађорђе.
Понеки храбри, понеки слаби
Стасити, коже обележене сунцем
Нежни и бледи, књишки мољци,
Сви смо Карађорђе.
У благостању, да данемо душом
Након борбе коју си најпре ти
На плећима својим понео,
За вечност, за децу нашу,
За Србију.

Данијела Вулићевић

ОПШТИНСКА
БИБЛИОТЕКА
-СЛОВО-